PELNO NESIEKIANČIŲ ORGANIZACIJŲ APMOKESTINIMO YPATUMAI

(Parengtas pagal teisės aktų nuostatas, galiojusias 2018 m. sausio 1 d.)

Paaiškinimas parengtas, siekiant įgyvendinti vienodą mokesčių įstatymų nuostatų taikymo praktiką, apmokestinant pelno nesiekiančias organizacijas, bei suteikti metodinę pagalbą valstybinės mokesčių inspekcijos specialistams, konsultuojant naujai įsisteigtas ir veikiančias pelno nesiekiančias organizacijas mokesčių klausimais.

Paaiškinime naudojama bendra, visų nagrinėjamų teisės aktų atžvilgiu priimtina, pelno nesiekiančių organizacijų sąvoka, išskyrus atvejus, kai mokesčių įstatymų nuostatos taikomos arba paaiškinimas skirtas konkrečiai minėtų organizacijų grupei (sveikatos priežiūros viešosioms įstaigoms, sporto klubams ir pan.).

Paaiškinimo pavyzdžiuose mokestinis laikotarpis sutampa su kalendoriniais metais arba daroma prielaida, kad sutampa.

Turinys

I. BENDROSIOS NUOSTATOS 3

1.1. Pagal kokius kriterijus juridiniai asmenys priskiriami pelno nesiekiančioms organizacijomis? 4

II. PELNO MOKESTIS 4

2.1. Kada pripažįstamos pelno nesiekiančių organizacijų pajamos ir sąnaudos? 4

2.2. Kokios pajamos priskiriamos pelno nesiekiančių organizacijų ūkinės komercinės veiklos pajamoms (mokesčio bazei)? 5

2.3. Kokios pajamos nepriskiriamos pelno nesiekiančios organizacijos ūkinės komercinės veiklos pajamoms? 5

2.4. Koks pelno mokesčio tarifas taikomas pelno nesiekiančioms organizacijoms, apmokestinant apmokestinamąjį pelną? 6

2.5. Kaip apskaičiuojamas pelno nesiekiančių organizacijų apmokestinamasis pelnas? 6

2.6. Kokios pelno nesiekiančių organizacijų pajamos priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms? 7

2.7. Kokios sąnaudos priskiriamos pelno nesiekiančių organizacijų leidžiamiems atskaitymams ir ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną? 7

2.8. Kaip leidžiamiems atskaitymams priskiriami praėjusių mokestinių laikotarpių mokestiniai nuostoliai? 8

2.9. Kokios sąnaudos, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną, iš pajamų neatskaitomos? 8

2.10. Kokiais atvejais pripažįstama, kad apmokestinamasis pelnas panaudojamas viešąjį interesą tenkinančiai veiklai finansuoti? 9

2.11. Kokia tvarka deklaruojamas pelno nesiekiančių organizacijų pelno mokestis? 10

2.12. Ar pelno nesiekiančios organizacijos, išmokėdamos pajamas (sumas) užsienio vienetams, privalo išskaičiuoti pelno mokestį? 10

2.13. Kaip apmokestinamos renginių dalyvių užsienio vienetų pajamos? 11

2.14. Kokią deklaraciją privalo pateikti pelno nesiekiančios organizacijos, išmokėjusios išmokas (sumas) užsienio vienetams? 12

2.15. Ar privalo teikti pelno mokesčio deklaraciją pelno nesiekiančios organizacijos, neturinčios ūkinės komercinės veiklos pajamų? 12

2.16. Ar pelno nesiekiančios organizacijos privalo mokėti avansinį pelno mokestį? 13

2.17. Kaip deklaruojamas avansinis pelno mokestis? 13
2.18. Kokiais teisės aktais turi būti vadovaujamasi tvarkant buhalterinę apskaitą ir sudarant pelno nesiekiančių organizacijų finansines ataskaitas? 14
2.19. Kokiais atvejais gali būti apmokestinta pelno nesiekiančių organizacijų gauta parama? 15
2.20. Koks pelno mokesčio tarifas taikomas apmokestinant pelno nesiekiančių organizacijų gautą paramą? 15
2.21. Kokiais atvejais gauta parama laikoma panaudota ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį? 15
III. GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS 18
3.1. Kokie pajamų mokesčio tarifai taikomi apmokestinant gyventojo iš pelno nesiekiančių organizacijų gautas pajamas? 18
3.2. Kokios gyventojo iš pelno nesiekiančios organizacijos gaunamos pajamos priskiriamos pajamų mokesčiu neapmokestinamoms pajamoms? 18
3.3. Kokias žinias mokesčių administratoriui apie gyventojui išmokėtas pajamas ir išskaičiuotą pajamų mokestį privalo teikti pelno nesiekianti organizacija? 22
3.4. Kokios pelno nesiekiančių organizacijų išmokamos kompensacijos priskiriamos gyventojo neapmokestinamosioms kompensacijoms? 23
3.5. Ar pelno nesiekiančios organizacijos, išmokėdamos pajamas (sumas) atlikėjams, privalo išskaičiuoti pajamų mokestį? 23
IV. NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESTIS 24
4.1. Kas yra nekilnojamojo turto mokesčio objektas? 24
4.2. Koks pelno nesiekiančių organizacijų turtas neapmokestinamas nekilnojamojo turto mokesčiu? 24
4.3. Kokia tvarka pelno nesiekiančios organizacijos apmokestinamos nekilnojamojo turto mokesčiu? 25
V. PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS 26
5.1. Ar pelno nesiekiančios organizacijos gali būti registruojamos PVM mokėtojomis? 26
5.2. Kokiais atvejais pelno nesiekianti organizacija, iš kitos valstybės narės įsigyjanti prekių, registruojama PVM mokėtoja? 27
5.3. Ar pelno nesiekiančiai organizacijai yra prievolė registruotis PVM mokėtoja dėl paslaugų iš užsienio apmokestinamųjų asmenų įsigijimo? 27
5.4. Kokios pelno nesiekiančios organizacijos turi teisę į PVM atskaitą? 28
5.5. Kokiais atvejais įsigytų prekių (paslaugų) pirkimo (importo) PVM sumas pelno nesiekiančios organizacijos gali traukti į PVM atskaitą? 28
5.6. Ar pelno nesiekiančiai organizacijai, iš kitos valstybės narės įsigijusiai naują transporto priemonę ar akcizais apmokestinamas prekes, atsiranda PVM apmokestinimo prievolės? 28
5.7. Kokios PVM lengvatos yra nustatytos pelno nesiekiančioms organizacijoms? 29
VI. PARAMA 30
6.1. Kokie juridiniai asmenys gali būti paramos gavėjais? 30
6.2. Kokia tvarka įgyjamas paramos gavėjo statusas? 31
6.3. Kaip apskaitoma gauta parama? 32
6.4. Kokias ataskaitas privalo teikti pelno nesiekiančios organizacijos apie gautą paramą? 32
6.5. Kokie ataskaitų apie suteiktą (gautą) paramą pateikimo terminai? 33

6.6. Ar pelno nesiekiančios organizacijos privalo teikti ataskaitas apie joms pagal GPMĮ 34 str. 3 dalį pervestą gyventojo 2 proc. pajamų mokesčio dalį?.....33

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Pagal kokius kriterijus juridiniai asmenys priskiriami pelno nesiekiančioms organizacijomis?

1.1.1. Pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (toliau - PMĮ) 2 str. 5 dalį pelno nesiekiančios organizacijos – vienetai, kurie atitinka tokius du kriterijus:

- jų veiklos tikslas neturi būti pelno siekimas, t. y. jų veiklos tikslas yra jų įstatuose numatytų tikslų įgyvendinimas, ir
- jų pelnas pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus negali būti skirstomas steigėjams ir (arba) veiklos dalyviams.

Pelno nesiekiančių organizacijų steigimą, veiklą ir likvidavimą reguliuojančiuose įstatymuose numatyta, kad pelno nesiekiantys vienetai be viešąjį interesą tenkinančios veiklos turi teisę vykdyti ir komercinę veiklą bei gauti tokios veiklos pajamas. Jeigu vienetas nevykdo viešąjį interesą tenkinančios veiklos (vykdo tik pelno siekiančią veiklą, pavyzdžiui, teikia tarpininkavimo arba kitas su viešojo intereso teikimu nesusijusias paslaugas, vykdo prekybą) arba viešąjį interesą tenkinanti veikla sudaro nereikšmingą veiklos dalį, laikoma, kad vienetas neatitinka pelno nesiekiančio vieneto kriterijų.

Pavyzdžiai

1. Viešoji įstaiga „Jūrų klubas“ vykdo edukacinę veiklą: organizuoja teorinius kursus, pažintinius sportinius plaukiojimus, išduoda tarptautinio pavyzdžio jachtų vadų kvalifikacinius dokumentus egzaminus išlaikiusiems asmenims. Už egzaminų organizavimą ir dokumentų išdavimą apmoka kursų lankytojai. Kadangi viešoji įstaiga pajamas uždirba iš veiklos, kuri neatsiejamai susijusi su jos įstatuose numatytų visuomenei naudingų tikslų įgyvendinimu, o gautos pajamos panaudojamos tokiai veiklai finansuoti, viešoji įstaiga atitinka pelno nesiekiančio vieneto kriterijams.
2. Verslo įmones vienijančios asociacijos veikla - tarpininkavimo tarp užsienio kompanijų ir asociacijos narių paslaugos, įsigyjant filmus ir programų licencijas. Už suteiktas paslaugas asociacija gauna užmokestį. Atsižvelgiant į tai, jog asociacija vykdo tik pelno siekiančią tarpininkavimo veiklą, laikoma, kad asociacija neatitinka pelno nesiekiančio vieneto kriterijams, todėl asociacija pelno mokesčiu apmokestinama kaip pelno siekiantis vienetas, t. y. jai netaikomos PMĮ 5 str. 4 dalies nuostatos.
3. Viešosios įstaigos „Tarptautinė mokykla“ (toliau – Mokykla) pagrindiniai veiklos tikslai yra organizuoti ikimokyklinį ugdymą, teikti pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą. Vykdydama savo veiklą, Mokykla ima mokestį už mokslą, kurio dydį nustato Mokyklos valdymo organai. Už papildomas neformaliojo švietimo ir vaikų lavinimo bei poilsio programas imamas papildomas užmokestis. Mokykla taip pat teikia kitas su jos pagrindine veikla susijusias paslaugas, pvz., mokinių atvežimo iš gyvenamosios vietos į Mokyklą ir nuvežimo po pamokų namo paslaugas, už kurias atitinkamai imamas atskiras užmokestis. Be to, Mokykla gauna pajamas už jai nuosavybės teise priklausančių patalpų nuomą. Atsižvelgiant į tai, kad mokyklos pagrindinė veiklos kryptis yra viešąjį interesą tenkinanti veikla, Mokykla atitinka pelno nesiekiančio vieneto kriterijams.

1.1.2. Kokie juridiniai asmenys priskiriami pelno nesiekiančioms organizacijoms pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą paaiškinta V skyriuje.

II. PELNO MOKESTIS.

2.1. Kada pripažįstamos pelno nesiekiančių organizacijų pajamos ir sąnaudos?

Pagal PMĮ 7 str. 1 dalį, pajamos ir sąnaudos pripažįstamos pagal pajamų ir sąnaudų kaupimo bei kitus buhalterinę apskaitą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus apskaitos principus.

Kaupimo principo esmė yra ta, kad pajamos pripažįstamos tada, kai jos uždirbamos, neatsižvelgiant į pinigų gavimą. Pajamos laikomos uždirbtomis, kai turtas (prekės) išsiųstos ar perduotos pirkėjo nuosavybėn ir perduota su tuo turtu (prekėmis) susijusi nauda bei rizika, paslaugos ar darbai yra atlikti, neatsižvelgiant į pinigų sumokėjimo ar kitokio atsiskaitymo už tai momentą. Sąnaudos, patirtos uždirbant mokestinio laikotarpio pajamas, pripažįstamos pagal kaupimo ir pajamų bei sąnaudų palyginimo principus.

Visos pajamos pripažįstamos be pridėtinės vertės mokesčio.

2.2. Kokios pajamos priskiriamos pelno nesiekiančių organizacijų ūkinės komercinės veiklos pajamoms (mokesčio bazei)?

Pagal PMĮ 4 straipsnio nuostatas, pelno nesiekiančios organizacijos mokesčio bazė yra visos Lietuvos Respublikoje ir užsienio valstybėse uždirbtos pajamos, t. y. ūkinės komercinės veiklos pajamos, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje ir ne Lietuvos Respublikoje.

Pelno nesiekiančių organizacijų ūkinės komercinės veiklos pajamoms priskiriamos visos pajamos, uždirbtos pardavus prekes ar kitą turtą, suteikus apmokamas paslaugas, ir kitos ūkinės komercinės veiklos pajamos, įskaitant pajamas, uždirbtas tenkinant viešąjį interesą, t. y.:

- pajamos už parduotas prekes, atsargas ir ilgalaikį turtą;
- kaip parama gautų materialinių vertybių pardavimo pajamos, išskyrus atvejus, kai jos parduodamos paramos ar labdaros renginiuose;
- pajamos už suteiktas mokamas paslaugas (už paskaitas, išleistus leidinius, pravestus mokamus renginius, mokamas sveikatos priežiūros bei švietimo paslaugas ir pan.);
- turto nuomos pajamos;
- pajamos už suteiktas reklamos paslaugas;
- palūkanų pajamos už banke laikomas lėšas, jeigu mokestiniu laikotarpiu pelno nesiekianti organizacija turi ir kitų ūkinės komercinės veiklos pajamų;
- pajamos už parduotus vertybinius popierius;
- valiutos kurso pasikeitimo teigiama įtaka, jeigu tokios pajamos atsiranda dėl valiutinių ūkinių operacijų, susijusių su ūkinės komercinės veiklos pajamų uždirbimu;
- mokslo tiriamųjų darbų pajamos; - kitos pajamos.

Religinių bendruomenių ūkinės komercinės veiklos pajamoms be aukščiau minėtų pajamų, priskiriamos vykdant sielovadinę, misionierišką, švietimo ir karitatyvinę veiklą gautos pajamos (religinės atributikos – religinės literatūros, maldaknygių, žvakių, rožančių ir pan. reikmenų platinimo tikintiesiems pajamos), taip pat rekolekcijų bei dvasinių pratybų namų veiklos pajamos, gaunamos iš tikinčiųjų už religinius ir sielovadinius patarnavimus.

Pagal PMĮ 40 straipsnį, pajamomis iš bet kokio sandorio arba bet kokios ūkinės operacijos pelno nesiekianti organizacija turi pripažinti sumą, atitinkančią tokio sandorio arba tokios ūkinės operacijos tikrąją rinkos kainą. Tikroji rinkos kaina – suma, už kurią gali būti apsikeista turtu arba kuria, sudarius tiesioginį sandorį, gali būti įskaitytas nepriklausomų ir ketinančių pirkti arba parduoti asmenų tarpusavio įsipareigojimus.

2.3. Kokios pajamos nepriskiriamos pelno nesiekiančios organizacijos ūkinės komercinės veiklos pajamoms?

Pelno nesiekiančios organizacijos ūkinės komercinės veiklos pajamoms nepriskiriama valstybės ir savivaldybės biudžeto, Europos Sąjungos, Lietuvos ir užsienio paramos fondų arba

kitų asmenų parama, tikslinės lėšos ir (arba) materialinė pagalba, kurios naudojamos pelno nesiekiančios organizacijos įstatuose nustatytų tikslų įgyvendinimo finansavimui (išlaidų kompensavimui).

Pelno nesiekiančios organizacijos finansavimą sudaro:

- dotacijos, neatlyginamai gavus ilgalaikį turtą, arba lėšos, skirtos tokio turto įsigijimui;
- tiksliniai įnašai, skirti griežtai apibrėžtiems tikslams įgyvendinti, pvz., daugiabučių namų savininkų bendrijų namų savininkų įnašai namo remontui bei renovacijai, švietimo įstaigų iš biudžeto gautas finansavimas (mokinio krepšelis, steigėjo skiriamas tikslinis finansavimas). Tiksliniam finansavimui taip pat priskiriama parama, gauta konkrečiai programai vykdyti;
- nario mokesčiai. Stojamųjų įnašų ir nario mokesčio dydį bei mokėjimo tvarką nustato visuotinis narių susirinkimas (konferencija, suvažiavimas) ir šį savo sprendimą įformina protokolu. Renkant narių stojamuosius įnašus ar narių mokesčius, PVM sąskaitos faktūros, sąskaitos faktūros neišrašomos.

Per mokestinį laikotarpį nepanaudotas finansavimo lėšų likutis nepriskiriamas mokestinio laikotarpio ūkinės komercinės veiklos pajamoms, o perkeliamas į kitus mokestinius laikotarpius, tolimesniam pelno nesiekiančios organizacijos įstatuose numatytų tikslų įgyvendinimo finansavimui.

Paramos gavėjo statusą įsigijusių pelno nesiekiančių organizacijų ūkinės komercinės veiklos pajamoms taip pat nepriskiriama juridinių ar fizinių asmenų suteikta parama. Pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo (toliau - LPĮ) 10 straipsnį paramos gavėjai gautą paramą gali naudoti savo įstatuose ar nuostatuose arba religinių bendruomenių ir centrų kanonuose, statutuose ir kitose normose numatytiems LPĮ 3 str. 3 dalyje nurodytiems visuomenei naudingiems tikslams, labdarai (jeigu jie pagal LPĮ turi teisę teikti labdarą). Jeigu, vadovaujantis LPĮ 15 str. 3 dalimi, paramos gavėjo statusas panaikinamas, tai nepanaudotas paramos likutis priskiriamas pelno nesiekiančios organizacijos apmokestinamosioms pajamoms tą mokestinį laikotarpį, kurį paramos gavėjo statusas panaikinamas.

2.4. Koks pelno mokesčio tarifas taikomas pelno nesiekiančioms organizacijoms, apmokestinant apmokestinamąjį pelną?

Pagal PMĮ 5 str. 4 dalies nuostatas pelno nesiekiančios organizacijos, jeigu jų mokestinio laikotarpio pajamos iš ūkinės komercinės veiklos neviršija 300 000 eurų, apmokestinamąjį pelną apmokestina taip:

- 7 250 eurų ((2014 metų ir ankstesnių metų mokestinių laikotarpių – 25 000 litų) per mokestinį laikotarpį apskaičiuoto apmokestinamojo pelno dalį - taikant 0 procentų mokesčio tarifą, o - likusią apskaičiuoto apmokestinamojo pelno dalį – taikant 15 procentų mokesčio tarifą. Jeigu pelno nesiekiančių organizacijų mokestinio laikotarpio pajamos iš ūkinės komercinės veiklos yra didesnės kaip 300 000 eurų, tai visas apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 15 procentų mokesčio tarifą.

2.5. Kaip apskaičiuojamas pelno nesiekiančių organizacijų apmokestinamasis pelnas?

Pagal PMĮ 5 straipsnio 4 dalį, pelno nesiekiančių organizacijų ūkinės komercinės veiklos pajamoms nepriskiriamos pajamos, kurios tiesiogiai skiriamos tenkinant viešuosius interesus vykdomai veiklai finansuoti. Atsižvelgiant į tai, pelno nesiekiančios organizacijos turi teisę apskaičiuotą apmokestinamąjį pelną ar jo dalį (kitaip tariant uždirbtas pajamas sumažintas joms tenkančiomis sąnaudomis) panaudoti arba ketinti panaudoti kitais 5 vėlesniais vienas po kito einančiais mokestiniais laikotarpiais organizacijos įstatuose numatytiems visuomenei naudingiems tikslams įgyvendinti ir nuo šio apmokestinamojo pelno ar jo dalies nemokėti pelno mokesčio.

Apmokestinamasis pelnas, kurį privalo deklaruoti ir apmokestinti pelno nesiekiančios organizacijos, apskaičiuojamas iš visų ūkinės komercinės veiklos (įskaitant pajamas užbirbtas iš viešuosius interesus tenkinančios veiklos) atėmus neapmokestinamąsias pajamas, atskaičius leidžiamus atskaitymus ir ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus PMĮ 11 straipsnyje nustatyta tvarka, ir iš taip apskaičiuotos apmokestinamojo pelno sumos atėmus apmokestinamojo pelno dalį tiesiogiai skiriamą tenkinant viešuosius interesus vykdomai veiklai finansuoti.

2.6. Kokios pelno nesiekiančių organizacijų pajamos priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms?

Pagal PMĮ 12 straipsnį neapmokestinamosioms pajamoms, be kitų šiame straipsnyje išvardintų pajamų, priskiriama:

- gautos draudimo išmokos, neviršijančios prarasto turto arba patirtų nuostolių ar žalos vertės; sugrąžintų draudimo įmokų dalis, viršijanti iš pajamų atskaitytas draudimo įmokas;
- sveikatos priežiūros įstaigų pajamos už paslaugas, kurios finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų;
- pajamos dėl ilgalaikio turto ir vertybinių popierių perkainojimo, atlikto teisės aktų nustatyta tvarka;
- netesybos, išskyrus netesybas, gautas iš užsienio vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose, ar tų teritorijų gyventojų;
- praėjusių mokestinių laikotarpių klaidų ir netikslumų taisymai pagal Buhalterinės apskaitos įstatymo 18 straipsnį;
- gautas žalos atlyginimas.

2.7. Kokios sąnaudos priskiriamos pelno nesiekiančių organizacijų leidžiamiems atskaitymams ir ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną?

2.7.1. Apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną, leidžiamiems atskaitymams ir ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams gali būti priskiriamos tik su pajamų uždirbimu susijusios sąnaudos.

2.7.2. Leidžiamais atskaitymais laikomos visos faktiškai patirtos įprastinės tokiai veiklai vieneto sąnaudos, būtinos vieneto pajamoms uždirbti ar vieneto ekonominei naudai gauti. Pelno nesiekiančios organizacijos patirtos sąnaudos yra laikomos įprastinėmis, jeigu jos atitinka vykdomos veiklos pobūdį ir jeigu jos yra įprastos, vykdant atitinkamą veiklą. Leidžiamiems atskaitymams taip pat priskiriamos visos išlaidos darbuotojų naudai, jei ši darbuotojų gauta nauda yra gyventojų pajamų mokesčio objektas.

Pavyzdžiui, tuo atveju, kai pelno nesiekianti organizacija parduoda kaip paramą gautas materialines vertybes, sąnaudoms priskiriamos tik su jų pardavimu susijusios transportavimo, sandėliavimo ir panašios sąnaudos. Kadangi materialinės vertybės buvo gautos neatlygintinai, jų vertė nepriskiriama leidžiamiems atskaitymams.

2.7.3. Ribojamų dydžių leidžiami atskaitymai – PMĮ 18 – 30 straipsniuose išvardintos sąnaudos, kurių dydis mokesčių tikslais yra ribojamas (pavyzdžiui, ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos sąnaudos, nuosavo, nuomojamo arba panaudos būdu naudojamo ilgalaikio materialiojo turto eksploatavimo, remonto ir rekonstravimo sąnaudos, komandiruočių sąnaudos ir kitos minėtuose PMĮ straipsniuose nurodytos sąnaudos (plačiau žiūrėkite paaiškinimus šių PMĮ straipsnių komentaruose).

Pavyzdžiui, paramos gavėjo statusą turinčios pelno nesiekiančios organizacijos, apskaičiuodamos apmokestinamąjį pelną, vadovaudamosi PMĮ 28 str. 1 dalies nuostatomis, iš ūkinės komercinės veiklos pajamų gali atskaityti visas išmokas (išskyrus išmokas grynais pinigais, viršijančias 250 minimalaus pragyvenimo lygio (bazinės socialinės išmokos, toliau - MGL) dydžio

sumą vienam paramos ar labdaros gavėjui per mokestinį laikotarpį), įskaitant perleistą turtą, suteiktas paslaugas, kurios LPĮ nustatyta tvarka skirtos labdarai ir paramai. Tačiau iš ūkinės komercinės veiklos pajamų negali būti atimama parama, kuri teikiama panaudojant iš kitų asmenų (juridinių ir fizinių) gautą paramą.

Pagal PMĮ 24 str. 2 dalį iš ūkinės komercinės veiklos pajamų gali būti atskaitomos pirkimo ir apskaičiuotos importo PVM sumos, kurios neatskaitomos pagal PVM įstatymo nuostatas, tik tais atvejais, kai šios sumos apskaičiuotos nuo PMĮ nustatytų leidžiamų atskaitymų, susijusių su ūkinės komercinės veiklos pajamų uždirbimu.

2.8. Kaip leidžiamiems atskaitymams priskiriami praėjusių mokestinių laikotarpių mokestiniai nuostoliai?

Pelno nesiekianti organizacija, apskaičiuodama apmokestinamąjį pelną, turi teisę ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams priskirti ankstesniais mokestiniais laikotarpiais patirtus nuostolius PMĮ 30 straipsnyje nustatyta tvarka. Ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams gali būti priskiriami nuostoliai, kurie atsirado uždirbant ankstesnių mokestinių laikotarpių pajamas, tų mokestinių laikotarpių apmokestinamąjį pelną apskaičiuojant pagal tais laikotarpiais galiojusius teisės aktus.

Vertybinių popierių ir išvestinių finansinių priemonių (toliau – VP) perleidimo nuostoliai gali būti dengiami tik VP perleidimo pajamomis, todėl pelno nesiekianti organizacija turi taip tvarkyti apskaitą, kad būtų galima atskirai apskaičiuoti VP perleidimo rezultatus (pelną, nuostolius). Jeigu mokestiniu laikotarpiu apskaičiuojami VP perleidimo nuostoliai, tai šie nuostoliai iš mokestinio laikotarpio veiklos pajamų neatskaitomi, tačiau gali būti perkeliami į kitus mokestinius laikotarpius (ne ilgiau kaip penkis vienas po kito einančius mokestinius laikotarpius) PMĮ 30 straipsnyje nustatyta tvarka.

Apskaičiuojant 2014 metų ir vėlesnių metų mokestinių laikotarpių pelno mokestį, perkeliamų iš pajamų atskaitomų mokestinių laikotarpių nuostolių suma negali būti didesnė kaip 70 procentų mokestinio laikotarpio pajamų, apskaičiuotų iš pajamų atėmus neapmokestinamąsias pajamas, leidžiamus atskaitymus ir ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus, išskyrus ankstesnių metų mokestinių laikotarpių nuostolius (plačiau paaiškinta PMĮ 30 str. 4 dalies komentare).

2.9. Kokios sąnaudos, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną, iš pajamų neatskaitomos?

2.9.1. Sąnaudos, kurios, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną, iš pajamų negali būti atskaitomos nustatytos PMĮ 31 straipsnyje.

Jau minėta, kad, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną, leidžiamiems atskaitymams ir ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams gali būti priskiriamos tik su pajamų uždirbimu susijusios sąnaudos. Pelno nesiekiančios organizacijos sąnaudos, nesusijusios su pajamų uždirbimu ir neįprastinės jos vykdomai veiklai sąnaudos bei sąnaudos nelaikomos leidžiamais atskaitymais pagal PMĮ, priskiriamos neleidžiamiems atskaitymams ir, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną, iš pajamų neatskaitomos (PMĮ 31 str. 1 d. 13 punktas). Kadangi pelno nesiekiančios organizacijos iš valstybės ir savivaldybės biudžeto, Europos Sąjungos, Lietuvos ir užsienio paramos fondų arba kitų asmenų gauta parama, tikslinės lėšos ir (arba) materialinė pagalba nepriskiriama pelno nesiekiančios organizacijos ūkinės komercinės veiklos pajamoms (mokesčio bazei), todėl iš šių lėšų finansuojamos sąnaudos priskiriamos neleidžiamiems atskaitymams. Neleidžiamiems atskaitymams taip pat yra priskiriamos išlaidos, patirtos vykdant viešąjį interesą tenkinančią veiklą, finansuojamos pagal PMĮ 5 str. 4 dalies nuostatas viešąjį interesą tenkinančiai veiklai skirtu finansavimu.

PMĮ 31 str. 1 d. 17 punkte nustatyta, jog neapmokestinamosioms pajamoms tenkančios sąnaudos priskiriamos neleidžiamiems atskaitymams. Todėl, pavyzdžiui, viešųjų sveikatos

priežiūros įstaigų sąnaudos, patirtos teikiant paslaugas, kurios finansuojamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų (pagal PMĮ 12 str. 6 punktą sveikatos priežiūros įstaigų pajamos už paslaugas, kurios finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms), apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną priskiriamos neleidžiamiems atskaitymams.

Daugiau apie neleidžiamus atskaitymus paaiškinta PMĮ 31 straipsnio komentare.

2.10. Kokiais atvejais pripažįstama, kad apmokestinamasis pelnas panaudojamas viešąjį interesą tenkinančiai veiklai finansuoti?

Viešąjį interesą tenkinančiai veiklai priskiriama pelno nesiekiančių organizacijų visuomenei naudinga veikla mokslo, kultūros, švietimo, meno, religijos, sporto, sveikatos apsaugos, socialinės globos ir rūpybos, aplinkos apsaugos ir kitose visuomenei naudingomis pripažįstamose srityse.

Viešąjį interesą tenkinančiai veiklai priskiriama religinių bendruomenių karitatyvinė veikla, veikla sielovados, kultūros, švietimo, meno, religijos, socialinės globos ir rūpybos ir kitose visuomenei naudingomis pripažįstamose srityse. Viešąjį interesą tenkinančios veiklos finansavimui priskirtinas ir apmokestinamasis pelnas, skirtas vienuolių, piligrimų, nepasiturinčių asmenų ir pan. maitinimui.

Apmokestinamajam pelnui, tiesiogiai skiriamam tenkinant viešuosius interesus vykdomai veiklai finansuoti, nepriskiriamas apmokestinamasis pelnas, panaudotas ūkinės komercinės veiklos plėtrai (tokiai veiklai skirto ilgalaikio materialaus nekilnojamojo turto (jo dalies) įsigijimui, investicijoms į vertybinius popierius ir pan.), neatsižvelgiant į tai, kad ateityje iš šių investicijų gautos pajamos bus naudojamos tenkinant viešuosius interesus vykdomai veiklai finansuoti, kadangi apmokestinamasis pelnas nėra tiesiogiai panaudojamas tenkinant viešuosius interesus vykdomai veiklai finansuoti.

Per mokestinį laikotarpį viešuosius interesus tenkinančiai veiklai nepanaudotas apmokestinamasis pelnas (jo dalis) gali būti panaudotas, atsižvelgiant į mokesčio apskaičiavimo ir perskaičiavimo senaties terminus, nustatytus Mokesčių administravimo įstatyme (toliau – MAĮ), kitais penkiais vėlesniais vienas po kito einančius mokestiniais laikotarpiais viešuosius interesus tenkinančiai veiklai finansuoti. Jeigu likučio suma kitais mokestiniais laikotarpiais panaudojama ne tokiai veiklai finansuoti arba nepanaudojama per aukščiau minėtą terminą, pelno nesiekianti organizacija privalo ją apmokestinti pateikdamas to mokestinio laikotarpio, kurį toks pelnas buvo apskaičiuotas, deklaraciją.

Pavyzdys

Viešoji įstaiga, kurios pagrindinė veikla – sporto renginių organizavimas, 2016 metais uždirbo 200 000 Eur pajamų ir patyrė 120 000 Eur sąnaudų. Viešoji įstaiga nusprendė gautą pelną – 80 000 Eur (200 000 Eur – 120 000 Eur) skirti naujos sporto salės statybai, todėl apskaičiuoto apmokestinamojo pelno neapmokestino pelno mokesčiu. 2017 metais buvo atsisakyta ankstesnių planų ir 2016 metais uždirbto pelno dalis (60 000 Eur) buvo panaudota pastatui įsigyti, kuris bus nuomojamas, o gautos nuomos pajamos panaudotos viešosios įstaigos viešąjį interesą tenkinančiai veiklai finansuoti. Kadangi 2016 metais gauto pelno dalis nėra tiesiogiai panaudota viešosios įstaigos viešąjį interesą tenkinančiai veiklai finansuoti, viešoji įstaiga privalo pateikti patikslintą 2016 metų pelno mokesčio deklaraciją ir 60 000 Eur apmokestinti pelno mokesčiu. Viešosios įstaigos 2016 metų ūkinės komercinės veiklos pajamos mažesnės negu 300 000 Eur, todėl 7 250 Eur apmokestinami taikant 0 proc. mokesčio tarifą, o 52 750 Eur – 15 proc. tarifą.

Pelno nesiekiančios organizacijos privalo turėti informaciją (įrodymus), kuri pagrįstų pajamų panaudojimą įstatuose numatytos visuomenei naudingos veiklos finansavimui.

2.11. Kokia tvarka deklaruojamas pelno nesiekiančių organizacijų pelno mokestis?

Pelno nesiekiančios organizacijos, kurių pajamos apmokestinamos įstatymo nustatyta tvarka, privalo iki kito mokestinio laikotarpio šešto mėnesio 15 dienos pateikti metines pelno mokesčio deklaracijas. Pelno mokestis turi būti sumokėtas ne vėliau kaip iki kito mokestinio laikotarpio šešto mėnesio 15 dienos (iki kitų metų birželio 15 dienos, kai mokestinis laikotarpis sutampa su kalendoriniais metais).

Pažymėtina, jog deklaruojant 2015 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių mokestinių laikotarpių pelno mokestį, pelno nesiekiančioms organizacijoms neliko prievolės kartu su metinėmis pelno mokesčio deklaracijomis, teikti mokesčių administratoriui metinių finansinių ataskaitų rinkinių. Pagal labdaros ir paramos fondų, viešųjų įstaigų ir asociacijų veiklą reglamentuojančių įstatymų pakeitimus, nuo 2015 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių metinių finansinių ataskaitų rinkinius šios organizacijos privalo teikti Juridinių asmenų registro tvarkytojui (VĮ „Registrų centras“, toliau – JAR). Viešųjų įstaigų, kurios pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą priskiriamos prie viešojo sektoriaus subjektų ir kurios taiko viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, metinių finansinių atskaitų rinkinių duomenys JAR teikiami Finansų ministro 2015 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 1K254 „Dėl viešųjų įstaigų, priskiriamų prie viešojo sektoriaus subjektų, metinių finansinių ataskaitų rinkinio duomenų ir kitos informacijos teikimo juridinių asmenų registrui tvarkos aprašo patvirtinimo“ (TAR, 2015-07-29, Nr. 11731) nustatyta tvarka.

Pelno mokestis turi būti apskaičiuojamas ir deklaruojamas metinės pelno mokesčio deklaracijos PLN204N formoje (ir jos prieduose), patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2007 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. VA2 „Dėl metinių pelno mokesčio deklaracijų PLN204, PLN204A, PLN 204N, PLN204U formų ir jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“ ir šiuo įsakymu patvirtintomis metinių pelno mokesčio deklaracijų formų užpildymo taisyklėmis (pagal 2014 m. rugsėjo 12 d. įsakymo Nr. VA-76 redakciją).

Pelno nesiekiančios organizacijos, gautą paramą panaudojusios ne pagal LPĮ nustatytą paramos paskirtį, taip pat iš vieno paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį grynais pinigais gavusios paramą, viršijančią 250 MGL dydžio sumą, pelno mokestį nuo PMĮ 4 str. 6 dalies nustatytos mokestinės bazės taip pat deklaruoja metinėje pelno mokesčio deklaracijoje PLN204N formoje ir sumoka ta pačia tvarka ir terminais, kaip ir pelno mokestį nuo apmokestinamojo pelno.

Deklaracijos teikiamos Mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 „Dėl Mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo“ (toliau – Deklaracijų pateikimo taisyklės), nustatyta tvarka.

Nuo 2016 m. spalio 1 d. deklaracijos teikiamos tik elektroniniu būdu, vadovaujantis Dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl Dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“.

2.12. Ar pelno nesiekiančios organizacijos, išmokėdamos pajamas (sumas) užsienio vienetams, privalo išskaičiuoti pelno mokestį?

2.12.1. Jeigu užsienio vienetas ne per Lietuvos Respublikos teritorijoje esančią nuolatinę buveinę iš pelno nesiekiančios organizacijos gauna pajamų, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje ir kurios išvardytos PMĮ 4 str. 4 dalyje (pavyzdžiui, gauna palūkanų, honorarą,

pajamų už Lietuvoje parduotą nekilnojamąjį turtą), tai šios pajamos apmokestinamos prie pajamų šaltinio (t. y. pelno mokestį nuo šių užsienio vienetui išmokamų pajamų (sumų) pagal PMĮ 37 straipsnį turi išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą išmokas išmokėjusi pelno nesiekianti organizacija).

2.12.2. Palūkanos, pelno nesiekiančios organizacijos išmokamos užsienio vienetui, kuris yra įregistruotas ar kitaip organizuotas Europos ekonominės erdvės valstybėje arba valstybėje, su kuria sudaryta ir taikoma dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis, yra neapmokestinamos. Kitu atveju pelno nesiekiančios organizacijos užsienio vienetui išmokamos palūkanos apmokestinamos taikant 10 proc. mokesčio tarifą.

2.12.3. Honorarai (kaip tai nurodyta PMĮ 4 str. 4 d. 3 punkte) išmokami užsienio vienetui apmokestinami taikant 10 proc. mokesčio tarifą, išskyrus PMĮ 37^1 straipsnyje nustatytą atvejį.

2.12.4. Kompensacijų už Lietuvos Respublikoje vykdomą autorių arba gretutinių teisių pažeidimą pajamos apmokestinamos taikant 10 proc. mokesčio tarifą, išskyrus PMĮ 37^1 straipsnyje nustatytą atvejį.

2.12.5. Taikomose tarptautinėse dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse gali būti nustatyti kitokie (mažesni) minėtų pajamų apmokestinimo tarifai. Tokiais atvejais, remiantis MAĮ 5 straipsniu, taikomos tarptautinių sutarčių nuostatos.

2.12.6. Pajamos už parduotą, kitokiu būdu perleistą nuosavybėn arba išnuomotą nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, esantį Lietuvos Respublikos teritorijoje, taip pat pajamos už Lietuvos Respublikoje vykdomą atlikėjų ir sporto veiklą apmokestinamos taikant 15 proc. mokesčio tarifą (dėl atlikėjų ir sporto veiklos daugiau paaiškinta 2.12 punkte).

Apskaičiuotas pelno mokestis į biudžetą turi būti sumokėtas ne vėliau kaip per 15 dienų pasibaigus mėnesiui, kurį užsienio vienetui buvo išmokėtos sumos.

Užsienio vienetas gavęs pajamų už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn nekilojamąjį turtą, esantį Lietuvos Respublikos teritorijoje, turi teisę, vadovaudamasis PMĮ 54 straipsniu ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. VA-123 „Dėl Nuo užsienio vienetų pajamų sumokėto pelno mokesčio perskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“ (toliau – įsakymas Nr. VA-123) nustatyta tvarka kreiptis į vietos administratorių, kurio veiklos teritorijoje įregistruota pelno nesiekianti organizacija, dėl apskaičiuoto ir sumokėto pelno mokesčio perskaičiavimo. Šiuo atveju pelno mokestis apskaičiuojamas nuo turto vertės padidėjimo pajamų (nekilnojamojo turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn ir įsigijimo kainų skirtumo).

2.13. Kaip apmokestinamos renginių dalyvių užsienio vienetų pajamos?

2.13.1. *Kai renginio dalyvis užsienio valstybės pelno siekiantis vienetas*. Tuo atveju, kai Lietuvoje įregistruota pelno nesiekianti organizacija ir užsienio juridinis asmuo sudaro sutartį dėl viešo renginio rodymo Lietuvoje ir sutartyje nėra įvardyti atlikėjai ir jų atlyginimas, užsienio vieneto gautos pajamos, vadovaujantis PMĮ 4 str. 4 d. 6 punktu, apmokestinamos prie pajamų šaltinio (kaip pajamos už Lietuvos Respublikoje vykdomą atlikėjų ir sporto veiklą (toliau - veikla), taikant 15 proc. mokesčio tarifą. Pelno mokestį prie pajamų šaltinio nuo visų už viešo renginio rodymą Lietuvoje gautų pajamų privalo išskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti Lietuvoje įregistruota pelno nesiekianti organizacija.

Tuo atveju, kai Lietuvoje įregistruota pelno nesiekianti organizacija ir užsienio juridinis asmuo sudaro sutartį dėl kūrybinių dirbtuvių vykdymo Lietuvoje (procesas, kai tuo pačiu metu vyksta bendras menininkų etiudų kūrimas, pasidalijimas menine patirtimi, įgūdžių tobulinimas, spektaklio kūrimas, tačiau toks procesas neapima viešo pasirodymo), tai tokia veikla nėra laikoma atlikėjų veikla bei nėra pelno mokesčio prie pajamų šaltinio objektas.

Užsienio vienetas, gavęs pajamų už renginį (veiklą) Lietuvoje, vadovaudamasis PMĮ 54 straipsniu, įsakyme Nr. VA-123 nustatyta tvarka, turi teisę kreiptis į vietos mokesčio administratorių, kurio veiklos teritorijoje įregistruota Lietuvos pelno nesiekianti organizacija, dėl apskaičiuoto ir sumokėto pelno mokesčio perskaičiavimo. Šiuo atveju pelno mokestis

apskaičiuojamas nuo Lietuvos Respublikoje vykdomos veiklos apmokestinamojo pelno (iš šios veiklos uždirbtų pajamų atėmus faktiškai patirtas tiesiogiai su tokių pajamų uždirbimu susijusias sąnaudas).

2.13.2. *Kai renginio dalyvis užsienio pelno nesiekianti organizacija*. Tuo atveju, kai Lietuvoje įregistruota pelno nesiekianti organizacija ir užsienio pelno nesiekianti organizacija sudaro sutartį dėl viešo renginio rodymo Lietuvoje, ir užsienio pelno nesiekianti organizacija gauna pajamas už Lietuvos Respublikoje vykdomą atlikėjų veiklą ar (ir) sporto veiklą iš Lietuvos subjekto, tai pelno mokestis gali būti neišskaičiuojamas nuo tokiai užsienio pelno nesiekiančiai organizacijai išmokamų pajamų, jeigu ji Lietuvos pelno nesiekiančiai organizacijai pateikia įrodymus, kad ji yra laikoma užsienio valstybėje pelno nesiekiančia organizacija ir kad pajamos, gautos už atlikėjų veiklą ar (ir) sporto veiklą Lietuvoje, nėra jos ūkinės komercinės veiklos pajamos.

Tačiau, jeigu Lietuvos subjektui nepateikiami minėti įrodymai arba jie yra netinkami ar nepakankami, jis turi išskaičiuoti nuo užsienio pelno nesiekiančiai organizacijai mokamo atlygio pelno mokestį ir sumokėti jį į biudžetą. Tokiu atveju, užsienio pelno nesiekiančiai organizacijai pateikus mokesčių administratoriui įrodymus, kad ji yra laikoma užsienio valstybėje pelno nesiekiančia organizacija ir kad pajamos, gautos už atlikėjų veiklą ar (ir) sporto veiklą Lietuvoje, nėra jos ūkinės komercinės veiklos pajamos, iš pajamų, gautų už atlikėjų veiklą ar (ir) sporto veiklą Lietuvoje, išskaičiuotas ir į biudžetą sumokėtas pelno mokestis grąžinamas užsienio pelno nesiekiančiai organizacijai.

2.14. Kokią deklaraciją privalo pateikti pelno nesiekiančios organizacijos, išmokėjusios išmokas (sumas) užsienio vienetams?

Pelno nesiekianti organizacija, išmokėjusi užsienio vienetui prie pajamų šaltinio apmokestinamas pajamas (sumas), ne vėliau kaip per 15 dienų pasibaigus mėnesiui, kurį buvo išmokėtos tokios pajamos (sumos), privalo mokesčių administratoriui Deklaracijų pateikimo taisyklių nustatyta tvarka pateikti Užsienio apmokestinamiesiems vienetams išmokėtų pajamų (sumų) ir nuo jų apskaičiuoto pelno mokesčio deklaracijos FR0313 formą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 40 „Dėl Užsienio apmokestinamiesiems išmokėtų pajamų (sumų) ir nuo jų apskaičiuoto pelno mokesčio deklaracijos FR0313 formos bei šios formos pildymo taisyklių patvirtinimo“.

Apskaičiuotas pelno mokestis į biudžetą turi būti sumokėtas ne vėliau kaip per 15 dienų pasibaigus mėnesiui, kurį užsienio vienetui buvo išmokėtos pajamos (sumos).

2.15. Ar privalo teikti pelno mokesčio deklaraciją pelno nesiekiančios organizacijos, neturinčios ūkinės komercinės veiklos pajamų?

Vadovaujantis PMĮ 51 straipsnio nuostatomis, pelno mokesčio deklaracijas privalo teikti visi mokesčių mokėtojai, kurių pajamos apmokestinamos pelno mokesčiu. Pagal PMĮ nuostatas deklaracijos teikiamos, neatsižvelgiant į tai, ar per mokestinį laikotarpį mokesčių mokėtojas apskaičiavo ar neapskaičiavo (nevykdė veiklos, apskaičiavo mokestinius nuostolius ar pelno mokesčio nemoka pagal PMĮ nuostatas) pelno mokestį.

Pagal Deklaracijų pateikimo taisykles, pelno nesiekiančios organizacijos laikinai atleidžiamos nuo pelno mokesčio deklaracijų teikimo tokia pačia tvarka kaip ir pelno siekiantys vienetai, t. y., kai nevykdo veiklos. Pelno nesiekianti organizacija pripažįstama nevykdančia veiklos jos kompetentingo valdymo organo sprendimu, jeigu ji nesudaro ir nevykdo jokių sandorių, nevykdo atsiskaitymų su ūkio subjektais bei negauna pajamų (išskyrus pelno nesiekiančios organizacijos banko sąskaitose esamų piniginių lėšų palūkanas).

Taisyklėse nustatyta supaprastinta tvarka nuo pelno mokesčio deklaracijos pateikimo gali būti atleidžiamos tik taisyklių 34^1 punkte įvardytos pelno nesiekiančios organizacijos, t. y.

daugiabučių namų savininkų bei gyvenamųjų namų statybos bendrijos, garažų statybos ir eksploatavimo bendrijos, sodininkų bendrijos, šaulių sąjungos, politinės partijos, religinės bendruomenės, tradicinės religinės bendruomenės ir bendrijos, šeimynos ir profesinės sąjungos bei susivienijimai, jeigu jos nevykdo bet kokio pobūdžio ūkinės komercinės veiklos ir gautą paramą naudoja tik pagal LPĮ nustatytą paskirtį, ir iš vieno paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį grynaisiais pinigais negauna didesnės kaip 250 minimalių gyvenimo lygių paramos sumos.

2.16. Ar pelno nesiekiančios organizacijos privalo mokėti avansinį pelno mokestį?

2.16.1. Pagal PMĮ 47 straipsnio nuostatas, pelno nesiekiančios organizacijos privalo deklaruoti ir mokėti avansinį pelno mokestį, jei praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamosios pajamos viršijo 300 000 eurų. Apmokestinamųjų pajamų sumą sudaro visų pajamų ir PMĮ 12 straipsnyje nurodytų neapmokestinamųjų pajamų skirtumas.

2.16.2. Apskaičiuojant avansinio pelno mokesčio sumą, neatsižvelgiama į pelno mokesčio sumą, apskaičiuotą nuo ne pagal LPĮ nustatytą paramos paskirtį panaudotos paramos, taip pat nuo iš vieno paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį grynais pinigais gautos paramos dalies, viršijančios 250 MGL dydžio sumą.

2.17. Kaip deklaruojamas avansinis pelno mokestis?

2.17.1. Avansinis pelno mokestis apskaičiuojamas ir deklaruojamas avansinio pelno mokesčio deklaracijos FR0430 formoje, kuri patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM) viršininko 2002 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 289 „Dėl Avansinio pelno mokesčio deklaracijos FR0430 formos ir jos užpildymo taisyklių patvirtinimo“ (VMI prie FM viršininko 2016 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. VA-103 redakcija).

2.17.2. Remiantis PMĮ 47 straipsnio 2 dalimi, avansinis pelno mokestis gali būti apskaičiuojamas dviem būdais: pagal praėjusių metų veiklos rezultatus arba pagal numatomą einamųjų mokestinių metų pelno mokesčio sumą.

Avansinio pelno mokesčio suma apskaičiuojama:

- **pagal praėjusių metų veiklos rezultatus.**

Avansinis pelno mokestis už einamųjų mokestinių metų I–II ketvirčius apskaičiuojamas pagal mokestinių metų, buvusių prieš praėjusius mokestinius metus, faktiškai apskaičiuotas (deklaruotas) pelno mokesčio sumas (neįskaitant atskaitomo užsienio valstybėse sumokėto mokesčio ir užskaitomo nuo gautų dividendų išskaityto pelno mokesčio), atsižvelgiant į tų mokestinių metų trukmę mėnesiais ir einamaisiais mokestiniais metais galiojantį pelno mokesčio tarifą. Einamųjų mokestinių metų III–IV ketvirčių avansinis pelno mokestis apskaičiuojamas pagal praėjusių mokestinių metų faktiškai apskaičiuotas (deklaruotas) pelno mokesčio sumas (neįskaitant atskaitomo užsienio valstybėse sumokėto mokesčio ir užskaitomo nuo gautų dividendų išskaityto pelno mokesčio), atsižvelgiant į tų mokestinių metų trukmę mėnesiais ir einamaisiais mokestiniais metais galiojantį pelno mokesčio tarifą.

Kiekvieno einamųjų mokestinių metų ketvirčio avansinis pelno mokestis sudaro 1/4 faktiškai per minėtą laikotarpį apskaičiuotos pelno mokesčio sumos.

- **pagal numatomą mokestinio laikotarpio pelno mokesčio sumą.** Mokesčio mokėtojas gali pasirinkti avansinį pelno mokestį mokėti kas ketvirtį po 1/4 numatomos mokestinio laikotarpio pelno mokesčio sumos. Avansinio pelno mokesčio suma, apskaičiuota pagal numatytą mokestinio laikotarpio pelno mokesčio sumą, turi sudaryti ne mažiau kaip 80 procentų faktiškos metinio pelno mokesčio sumos.

2.17.3 Pasirinkus avansinį pelno mokestį skaičiuoti pagal praėjusių metų veiklos rezultatus, avansinio pelno mokesčio deklaracija teikiama:

- už einamųjų mokestinių metų I–II ketvirčius (pirmuosius šešis mėnesius) – ne vėliau kaip iki einamųjų mokestinių metų trečio mėnesio penkioliktos dienos (jei mokestiniai metai sutampa su kalendoriniais – iki kovo 15 dienos);
- už einamųjų mokestinių metų III–IV ketvirčius (septintą – dvyliktą mėnesius) – ne vėliau kaip iki einamųjų mokestinių metų devinto mėnesio penkioliktos dienos (jei mokestiniai metai sutampa su kalendoriniais – iki rugsėjo 15 dienos).

2.17.4. Kai avansinis pelno mokestis apskaičiuojamas pagal numatomą mokestinio laikotarpio pelno mokesčio sumą, deklaracija pateikiama iki einamųjų mokestinių metų trečio mėnesio penkioliktos dienos (jei mokestiniai metai sutampa su kalendoriniais – ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos).

2.17.5. Avansinis pelno mokestis turi būti sumokėtas ne vėliau kaip kiekvieno mokestinio laikotarpio ketvirčio paskutinio mėnesio penkioliktą dieną (už 2017 m. – kovo 15 d, birželio 15 d., rugsėjo 15 d. ir gruodžio 15 d., jeigu mokestinis laikotarpis sutampa su kalendoriniais metais).

2.18. Kokiais teisės aktais turi būti vadovaujamasi tvarkant buhalterinę apskaitą ir sudarant pelno nesiekiančių organizacijų finansines ataskaitas?

PMĮ 57 straipsnyje nustatyta, kad mokesčių mokėtojų buhalterinė apskaita privalo būti tvarkoma taip, kad ji teiktų pakankamą informaciją pelno mokesčiui apskaičiuoti. Pelno nesiekiančių organizacijų buhalterinė apskaita tvarkoma ir finansinės ataskaitos rengiamos vadovaujantis tokiais teisės aktais:

- Buhalterinės apskaitos įstatymu;
- Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlyginamai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklėmis (toliau – taisyklės), patvirtintomis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372 „Dėl Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlyginamai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklių patvirtinimo“ (šias taisykles taiko viešosios įstaigos, asociacijos, rūmai, labdaros ir paramos fondai, daugiabučių namų savininkų bendrijos, sodininkų bendrijos, garažų statybos ir eksploatavimo bendrijos, politinės partijos ir kiti pelno nesiekiantys ribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, išskyrus viešąsias įstaigas, kurios pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą priskiriamos prie viešojo sektoriaus subjektų ir kurios taiko viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus).

Šios taisyklės taip pat rekomenduojamos taikyti profesinėms sąjungoms;

- Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu. Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu bei viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais privalo vadovautis valstybės, savivaldybės ir biudžetinių įstaigų kontroliuojamos aukštosios mokyklos ir mokslinių tyrimų institutai, bendrojo lavinimo mokyklos, profesinio mokymo įstaigos, viešosios sveikatos priežiūros įstaigos ir socialinės globos įstaigos, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga.
- Inventorizacijos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m.

birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ (nauja redakcija pagal Vyriausybės 2014 m. spalio 3 d. nutarimą Nr. 1070, TAR, 2014, 2014-13731);

- Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausybės 2000 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 179 „Dėl Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių patvirtinimo“ ir
- kitais teisės aktais.

2.19. Kokiais atvejais gali būti apmokestinta pelno nesiekiančių organizacijų gauta parama?

Pagal PMĮ 4 str. 6 dalį pelno nesiekiančių organizacijų pelno mokesčio bazei priskiriama:

- gauta parama, panaudota ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį
- iš vieno paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį grynais pinigais gautos paramos dalis, viršijanti 250 MGL.

2.20. Koks pelno mokesčio tarifas taikomas apmokestinant pelno nesiekiančių organizacijų gautą paramą?

Pagal PMĮ 4 str. 6 dalį pelno mokesčio mokestinei bazei (pajamoms) priskirtos sumos (panaudotos ne pagal LPĮ nustatytą paramos paskirtį, taip pat iš vieno paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį grynais pinigais gautos paramos dalis, viršijanti 250 MGL dydžio sumą) apmokestinama be atskaitymų, taikant 15 proc. pelno mokesčio tarifą.

Pavyzdys

Viešoji įstaiga 2017 m. iš akcinės bendrovės X per mokestinį laikotarpį grynais pinigais gavo 15 000 Eur. Tarkime, jog 2017 mokestinių metų 250 MGL yra 9 500 Eur (38 Eur x 250). Gautą paramą viešoji įstaiga panaudojo savo ūkinės veiklos išlaidoms padengti bei įstatuose numatytai veiklai vykdyti. Vadovaujantis PMĮ 5 str. 1 d. 4 punktu, visa 250 MGL dydžio sumą viršijanti grynais pinigais gautos paramos dalis, t.y. 5 500 Eur (15 000 Eur – 9 500 Eur), priskiriama pelno mokesčio bazei, neatsižvelgiant į gautos paramos panaudojimą. Viešoji įstaiga nuo mokesčio bazei (pajamoms) priskirtų 5 500 Eur privalo apskaičiuoti ir sumokėti 825 Eur (5 500 Eur x 15%) pelno mokestį.

2.21. Kokiais atvejais gauta parama laikoma panaudota ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį?

2.21.1. Pagal LPĮ 10 straipsnį paramos gavėjai gautą paramą gali naudoti savo įstatuose ar nuostatuose numatytiems visuomenei naudingiems tikslams siekti, labdarai (jeigu jie pagal LPĮ turi teisę teikti labdarą).

2.21.2. Ne pagal paskirtį panaudotai paramai gauta parama priskiriama tokiais atvejais:

2.21.2.1. Kai gauta parama naudojama politinėms partijoms ar politinėms kampanijoms finansuoti bei politinių kampanijų dalyvių politinių kampanijų laikotarpiu atsiradusiems ar su politinėmis kampanijomis susijusiems skolos įsipareigojimams padengti.

Pelno nesiekiančių organizacijų iš rėmėjų gauta parama, perduota politinei partijai, politinės kampanijos dalyviui ar jų atstovams arba panaudota politinės kampanijos finansavimui, dengiant politinės kampanijos dalyvių patirtas reklamos bei su politine kampanija susijusių renginių išlaidas (taip pat panaudojant gautą paramą tokių renginių organizavimui), priskiriama ne pagal paskirtį panaudotai paramai.

Pavyzdys

Viešoji įstaiga, kurios įstatuose numatyta neformalaus ir pilietinio ugdymo veikla, iš paramos teikėjų gautą 6000 Eur paramą panaudojo dviejų partijų kandidatų į vietos savivaldybės narius susitikimo su rinkėjais renginio organizavimui. Kadangi gauta parama panaudota su politine kampanija susijusio renginio organizavimui, visa panaudotoji paramos suma priskiriama ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį panaudotai paramai.

2.21.2.2. Kai gauta parama perduodama kaip įnašas juridiniam asmeniui, kurio dalyvis yra paramos gavėjas.

Jeigu pelno nesiekianti organizacija gautą paramą (lėšas ar turtą) perduoda kaip įnašą kitam vienetui, kurio dalyvis yra ta pelno nesiekianti organizacija arba ji tokiu dalyviu taptų perdavusi gautą paramą, tai gauta parama laikoma ne pagal paskirtį panaudota parama. Ši nuostata reiškia, kad gauta parama negali būti naudojama investicinėje veikloje (steigiant vienetus, įsigyjant veikiančių vienetų akcijas).

2.21.2.3. Kai gauta parama panaudojama, teikiant labdarą ne LPĮ nustatyta tvarka.

Pagal LPĮ labdara gali būti teikiama tik LPĮ 6 straipsnyje išvardytiems labdaros gavėjams. Jeigu labdara suteikiama ne LPĮ nurodytiems labdaros gavėjams, laikoma, kad parama panaudojama ne LPĮ numatytiems tikslams.

Pavyzdys

Akcinė bendrovė paramos ir labdaros fondui suteikė 15 000 Eur paramą. Paramos ir labdaros fondas gautas lėšas panaudojo, teikdamas labdarą vieneto darbuotojams, kurie nėra laikomi labdaros gavėjais pagal LPĮ. Patikrinimo metu nustatyta, kad 15 000 Eur fiziniams asmenims perduota ne LPĮ nustatyta tvarka. 15 000 Eur priskiriama ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį panaudotai paramai.

2.21.2.4**.** Kai gauta parama panaudojama, neatsižvelgiant į pelno nesiekiančios organizacijos veiklą reguliuojančiame įstatyme nustatytus apribojimus.

Pelno nesiekiančių organizacijų veiklą reguliuojančiuose įstatymuose gali būti nustatyti tam tikri veiklos apribojimai, į kuriuos atsižvelgiama ir kontroliuojant gautos paramos panaudojimą. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo 16 str. 2 dalies 7 punkte nustatyta, kad asociacijai draudžiama pirkti prekes ir paslaugas už akivaizdžiai per didelę kainą, išskyrus atvejus, kai tokiu būdu yra suteikiama labdara asmeniui, kuris pagal LPĮ yra labdaros gavėjas. Todėl, nustačius, kad pažeidžiant minėtą apribojimą, ne komercinei veiklai skirtos prekės ar paslaugos buvo įsigytos už kaip parama gautas lėšas žymiai didesne, nei rinkos kaina, skirtumas tarp įsigijimo ir pardavimo kainų turi būti priskirtas ne pagal paskirtį panaudotai paramai.

Pavyzdys

Viešoji įstaiga – sporto klubas, kurio įstatuose numatyta, kad pagrindinė veiklos kryptis yra automobilinio sporto propagavimas, už iš rėmėjų gautus pinigus iš fizinių asmenų nupirko 3 automobilius. Nustatyta, kad už vieną automobilį sumokėta 30 000 Eur, nors tokios pat markės ir amžiaus automobiliai komisinėje prekyboje parduodami už 3 000 Eur. Kadangi automobilis buvo įsigytas už akivaizdžiai per didelę kainą, skirtumas tarp įsigijimo kainos ir kainos komisinėje prekyboje priskiriamas ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį panaudotai paramai.

2.21.2.5. Parama panaudojama ne visuomenei naudingiems tikslams, o privatiems poreikiams tenkinti.

Mokesčio bazei gali būti priskirta parama, panaudota ne įstatuose numatytiems tikslams įgyvendinti, o privatiems interesams tenkinti.

Pavyzdys

Fizinis asmuo įsteigė paramos ir labdaros fondą, kurio įstatuose numatyta materialiai padėti asmenims, sergantiems kraujagyslių ligomis. 2018 metais fondas organizavo lėšų, reikalingų sergančiojo operacijai atlikti, akciją ir jos metu iš rėmėjų šiam tikslui surinko 6 000 Eur paramos.

Surinktos lėšos nebuvo perduotos sergančiajam ar apmokėjimui už operacijas, o išleistos pastato, kuriame įsikūręs fondas, tačiau nuosavybės teise priklauso fiziniam asmeniui, remontui. Kadangi fondas surinktas lėšas panaudojo ne pagal jų rinkimo paskirtį, ir panaudojimas susijęs su steigėjo ekonomine nauda, surinktos paramos suma priskiriama ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį panaudotai paramai.

2.21.2.6. Pagal LPĮ 8 str. 2 dalies nuostatas, išlaidų, kurias patiria paramos gavėjas, viešindamas informaciją apie paramos teikėją, suma neturi viršyti 10 procentų šio paramos teikėjo suteiktos paramos vertės. Nustatytą ribą viršijančios paramos gavėjo viešinimo išlaidos laikomos parama, panaudota ne pagal paramos paskirtį.

Pavyzdys

Akcinė bendrovė 2015 metais suteikė 60 000 Eur paramą viešajai įstaigai. Paramos teikimo sutartyje buvo numatytas viešosios įstaigos įsipareigojimas sukurti filmuotą vaizdo klipą apie akcinės bendrovės veiklą. Vaizdo įrašo sukūrimui viešoji įstaiga išleido 9 000 Eur. Išlaidos, patirtos sukuriant informaciją apie paramos teikėją, viršijo 10 proc. paramos teikėjo suteiktos paramos sumos, todėl nustatytą ribą viršijanti 3 000 Eur (9 000 Eur – 6 000 Eur) suma laikoma ne pagal LPĮ nustatytą paskirtį panaudota parama ir priskiriama pelno mokesčio bazei pagal PMĮ 4 str. 6 dalies nuostatas.

2.21.3. Pagal LPĮ nuostatas labdaros ir paramos fondo gautos paramos panaudojimas neliečiamajam kapitalui formuoti, neliečiamojo kapitalo valdymui, iš neliečiamojo kapitalo investavimo gautų pajamų panaudojimas Labdaros ir paramos fondų įstatymo nustatyta tvarka labdaros ir paramos fondo įstatuose numatytiems LPĮ 3 str. 3 dalyje nurodytiems visuomenei naudingiems tikslams, laikomas paramos panaudojimu pagal LPĮ nustatytą paramos paskirtį. Labdaros ir paramos fondo neliečiamasis kapitalas – fondo valdomos jam perduotos ir nuo jo kito turto neribotam laikui atskirtos lėšos, iš kurių investavimo gautas pajamas fondas naudoja savo įstatuose nustatytiems visuomenei naudingiems tikslams įgyvendinti.

2.22. Kaip apmokestinama pelno nesiekiančios organizacijos iš vieno paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį grynais pinigais gautos paramos dalis, viršijanti 250 MGL dydžio sumą?

2.22.1. Pelno nesiekiančių organizacijų pelno mokesčio bazei priskiriama grynais pinigais iš to paties paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį gautos paramos dalis, viršijanti 250 MGL sumą.

Pavyzdys

Viešoji įstaiga iš akcinės bendrovės X 2018 m. kovo mėnesį gavo 4 000 Eur, gegužės mėnesį – 3 000 Eur, rugpjūčio mėnesį – 6 000 Eur ir spalio mėnesį – 5 000 Eur paramos grynais pinigais. Viso per mokestinį laikotarpį gauta 18 000 Eur paramos. 2018 m. MGL – 38 Eur. Skirtumas tarp suteiktos per metus paramos grynais pinigais – 18 000 Eur ir 250 MGL, t. y. 9 500 Eur (38 Eur x 250) sudaro 8 500 Eur sumą, kuri, vadovaujantis PMĮ 4 str. 6 dalimi, priskiriama pelno mokesčio bazei.

2.22.2. Jeigu mokestiniame laikotarpyje pasikeičia MGL dydis, nustatant 250 MGL, apskaičiuojamas vidutinis aritmetinis tų metų MGL dydis ir dauginamas iš 250.

Pavyzdys

Teisės aktu nustatyta, kad nuo atitinkamų metų spalio 1 dienos nustatomas 40 Eur MGL (iki šios datos MGL buvo 38 Eur). Vidutinis aritmetinis tų metų MGL yra 38,5 Eur (38 Lt x 9 mėn. + 40 x 3 mėn.)/12. Mokesčio bazei tokiu atveju priskiriama iš vieno paramos teikėjo per mokestinį laikotarpį grynais pinigais gauta suma, viršijanti 9 625 Eur (38,5 Eur x 250).

2.22.3. Mokėjimas gali būti atliekamas grynaisiais pinigais arba negrynųjų pinigų pervedimu per pasirinktas kredito įstaigas. Parama laikoma suteikta grynaisiais pinigais, jeigu pagal paramos gavėjo ir paramos teikėjo susitarimą grynieji pinigai įnešami į paramos gavėjo kasą ar į jo sąskaitą banke.

III. GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS.

3.1. Kokie pajamų mokesčio tarifai taikomi apmokestinant gyventojo iš pelno nesiekiančių organizacijų gautas pajamas?

3.1.1. Pelno nesiekiančios organizacijos gyventojų pajamų mokestį apskaičiuoja ir sumoka Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau - GPMĮ) nustatyta tvarka.

Pagal GPMĮ nuostatas gyventojo gautos pajamos apmokestinamos taikant GPMĮ 6 straipsnyje nustatytą pajamų mokesčio tarifą, jeigu pagal GPMĮ 17 straipsnį tokios pajamos nepriskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms. Plačiau apie pajamų mokesčio tarifus paaiškinta GPMĮ 6 straipsnio komentare.

3.2. Kokios gyventojo iš pelno nesiekiančios organizacijos gaunamos pajamos priskiriamos pajamų mokesčiu neapmokestinamoms pajamoms?

3.2.1. Pajamų mokesčiu neapmokestinamos pajamos yra nurodytos GPMĮ 17 straipsnyje. Pelno nesiekiančios organizacijos, atsižvelgiant į jų statusą ir veiklos specifiką, turi atkreipti dėmesį į GPMĮ 17 straipsnio tam tikrų nuostatų taikymą, kai gyventojas gauna pajamas iš šių vienetų.

GPMĮ 17 str. 1 d. 3 punkte nustatyta, kad pelno nesiekiančių organizacijų pašalpos savo nariams, išmokėtos iš lėšų, sukauptų iš nario mokesčio, išskyrus pašalpas, kurias gauna gyventojai, susiję su šiais vienetais darbo arba jų esmę atitinkančiais santykiais, ir kurios nėra nurodytos kituose GPMĮ 17 str. 1 dalies punktuose, neapmokestinamos. Vadinasi, pelno nesiekiančios organizacijos išmokėta pašalpa neapmokestinama, jeigu:

- išmokėta pelno nesiekiančios organizacijos nariui ir
- išmokėta iš lėšų, sukauptų iš nario mokesčio, ir
- gyventojas nėra susijęs su pelno nesiekiančia organizacija darbo arba jų esmę atitinkančiais santykiais arba
- pašalpa nėra nurodyta kituose GPMĮ 17 str. 1 dalies punktuose. Turi būti įvykdytos visos išvardintos sąlygos.

Pavyzdys

Draugija savo nariui išmoka pašalpą iš lėšų, kurios sukauptos iš nario mokesčio. Tokios sušelptojo nario pajamos nebus apmokestinamos pajamų mokesčiu. Tačiau, jei ši draugija pašalpą, kuri nėra nurodyta kituose GPMĮ 17 str. 1 dalies punktuose, išmoka savo nariui, kuris draugijoje

dirba pagal darbo sutartį, tokia gauta pašalpa apmokestinama taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

3.2.2. GPMĮ 17 str. 1 d. 25 punkte nustatyta, jog pajamų mokesčiu neapmokestinamos pajamos, gautos kaip labdara arba parama LPĮ nustatyta tvarka.

Remiantis LPĮ 5 straipsnio 1 dalimi, labdara pripažįstama, kai ją teikia tik Lietuvos Respublikoje registruotos pelno nesiekiančios organizacijos, turinčios paramos gavėjo statusą, jeigu labdaros teikimas numatytas jų įstatuose bei veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Kas gali būti labdaros gavėjais nustatyta LPĮ 6 straipsnyje.

Gyventojams, kurie pagal LPĮ nėra labdaros gavėjai, perduotos piniginės lėšos, turtas (įskaitant pagamintas ar įsigytas prekes) bei suteiktos paslaugos labdara nepripažįstamos ir apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

Pagal LPĮ 7 straipsnio nuostatas fiziniai asmenys nelaikomi paramos gavėjais, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nurodytą atvejį. Fiziniai asmenys, kuriems Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo nustatyta tvarka yra suteiktas meno kūrėjo statusas, gali gauti LPĮ 4 str. 3 dalyje nurodytos rūšies paramą, t. y. jiems teikiamos paramos dalykas yra piniginės lėšos, sudarančios pajamų mokesčio dalį iki 2 procentų gyventojo pajamų mokesčio, mokėtino pagal metinę pajamų mokesčio deklaraciją, sumos, o jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas metinės pajamų mokesčio deklaracijos neteikia, – iki 2 procentų mokestį išskaičiuojančio asmens išskaičiuoto pajamų mokesčio sumos.

3.2.3. Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 34 punkto nuostatas pajamų mokesčiu neapmokestinamos mokymo įstaigų studentų ir mokinių stipendijos, kurioms mokėti naudojamos pelno nesiekiančių vienetų lėšos.

Stipendijos pajamų mokesčiu neapmokestinamos, jeigu tenkinamos šios sąlygos:

- stipendijas gauna mokymo įstaigų studentai ir mokiniai;
- minėtų asmenų stipendijoms mokėti naudojamos Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių įstatymų nustatyta tvarka įsteigtų pelno nesiekiančių vienetų lėšos, įskaitant Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir užsienio valstybių vyriausybių lėšas, kuriomis jos finansiškai paremia studentų ir mokinių studijas ar mokslą mokymo įstaigose, skirdamos lėšų tokių studentų ar mokinių studijoms bei išmokėdamos šias lėšas tiesiogiai arba per įgaliotas institucijas;
- stipendijas mokančių pelno nesiekiančių vienetų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose yra numatytas stipendijų mokėjimas.

Mokiniams ir studentams mokamos stipendijos, kurioms mokėti naudojamos pelno nesiekiančių organizacijų lėšos, priskiriamos apmokestinamosios pajamoms, jeigu:

- stipendijos gavėjas yra stipendiją mokančios pelno nesiekiančios organizacijos dalyvis, darbuotojas arba to dalyvio ar darbuotojo šeimos narys;
- stipendijos mokėjimas yra susijęs su stipendijos gavėjo šioms organizacijoms atliktais arba atliekamais darbais, suteiktomis arba teikiamomis paslaugomis.

3.2.4. Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 36 punktą pajamų mokesčiu neapmokestinamos meno kūrėjų organizacijų (pelno nesiekiančių organizacijų) sprendimais iš šių organizacijų lėšų skiriamos premijos profesionaliojo meno konkursų nugalėtojams.

Pavyzdys

Meno kūrėjų organizacija - Lietuvos rašytojų sąjunga poezijos festivalio „Poezijos pavasaris“ laureatui (poetui) skyrė 3 000 Eur premiją. Ši poeto gauta premijos suma gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinama.

3.2.5. Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 37 punktą gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinami sporto varžybų prizai, jeigu juos įsteigia ir gyventojui skiria olimpinis (parolimpinis) komitetas, tarptautinės sporto šakų federacijos (sąjungos, asociacijos) ar jų nariai, Lietuvos sporto šakų

federacijos (sąjungos, asociacijos) už sporto varžybų rezultatus. Gyventojų pajamų mokesčiu taip pat neapmokestinamos vardinės dovanos, dovanojamos Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Pavyzdys

Lietuvos tautinis olimpinis komitetas už aukštus sportinius laimėjimus olimpiadoje sportininkei skyrė prizą – lengvąjį automobilį (30 000 Eur vertės). Sportininkės gautos pajamos natūra gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamos.

3.2.6. Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 39 punktą neapmokestinama pelno nesiekiančios organizacijos savo darbuotojui per mokestinį laikotarpį pinigais ir/ar natūra įteiktų prizų ir dovanų vertė neviršijanti 200 Eur. Taikant šią nuostatą, atsižvelgiama į visų per mokestinį laikotarpį iš darbdavio gautų piniginių ir nepiniginių prizų ir dovanų vertę.

Pavyzdys

Darbdavio (pelno nesiekiančios organizacijos) 2018 m. organizuotuose konkursuose darbuotojas gavo du prizus: 70 Eur piniginį ir 100 Eur vertės kuponą - natūra. Kadangi bendra tais metais gautų prizų 170 Eur vertė (70+100) nėra didesnė už 200 Eur sumą, šie prizai pajamų mokesčiu neapmokestinami. Darbdavys (pelno nesiekianti organizacija) 2018 metais (per kalendorinius metus) savo darbuotojui įteikė 100 Eur vertės prizą ir 100 Eur vertės dovaną (dovanų kuponą). Kadangi per kalendorinius metus bendra prizo ir dovanos vertė neviršija 200 Eur per mokestinį laikotarpį, gyventojo gautos pajamos pajamų mokesčiu neapmokestinamos. Tarkime, 2018 metais gyventojas iš darbdavio gavo 500 Eur dovaną. Dovanos vertė viršija 200 Eur, todėl pajamų mokesčiu neapmokestinama tik ta darbuotojo pajamų dalis, kuri neviršija nustatytą dydį, t. y. 200 Eur, o pajamų dalis, viršijanti nustatytą dydį, t. y. 300 Eur (500-200) apmokestinama kaip su darbo santykiais susijusios pajamos.

3.2.7. Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 40 punktą neapmokestinami pelno nesiekiančios organizacijos sporto varžybų, kitokių akcijų, renginių metu gyventojui (ne šio vieneto darbuotojui) įteikti prizai ir laimėjimai (nenurodyti GPMĮ 17 str. 1 d. 37 ir 38 punktuose), jeigu:

- kiekvieno jų vertė nėra didesnė kaip 200 Eur ir
- jie iš tos pačios ne pelno siekiančios organizacijos gaunami ne daugiau kaip šešis kartus per mokestinį laikotarpį.

Prizai gali būti gaunami tiek pinigine išraiška, tiek natūra.

Jeigu prizo vertė yra didesnė negu 200 eurų, tai 15 proc. gyventojų pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo visos prizo vertės. Septintas ir vėlesni iš to paties asmens per tą patį mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus) gauti prizai apmokestinami gyventojų pajamų mokesčiu taikant 15 proc. tarifą. Šiuo atveju gyventojų pajamų mokestis taip pat apskaičiuojamas nuo visos septinto ir vėlesnių prizų vertės. Pagal GPMĮ 9 str. 1 dalies nuostatas gyventojo pajamomis natūra pripažįstamos gyventojo gautos iš asmens, nesusijusio su gyventoju darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, nepiniginės dovanos ir laimėjimai (prizai), jeigu jų vertė viršija 100 eurų. Todėl, apskaičiuojant gyventojo pajamas, ne didesnės kaip 100 Eur vertės nepiniginės dovanos ir laimėjimai (prizai) neįtraukiami. Jeigu nepiniginės dovanos ir laimėjimo (prizo) vertė yra didesnė kaip 100 Eur, tai pajamomis natūra pripažįstama visa nepiniginės dovanos ir laimėjimo (prizo) vertė.

1 pavyzdys

Gyventojas iš viešosios įstaigos per 2018 metus natūra (ne pinigais) gavo 8 prizus, kurių vertės atitinkamai yra 40, 50, 80, 100, 120, 90, 130 ir 215 Eur. Prizai, gauti natūra, kurių vertė nėra didesnė už 100 Eur (40, 50, 80, 100, 90 Eur), nepriskiriami gyventojo pajamoms. Todėl apskaičiuojant gyventojo pajamas, vertinami tik 120, 130 ir 215 Eur vertės prizai. Neapmokestinamosioms gyventojo pajamoms priskiriama prizai, kurių (kiekvieno) vertė nėra didesnė už 200 Eur, todėl prizai, kurių vertė 120 ir 130 Eur, laikomi gyventojo neapmokestinamosiomis pajamomis, o 215 Eur vertės prizas, kadangi jo vertė yra didesnė už 200 Eur, yra apmokestinamas gyventojų pajamų mokesčiu. Pajamų mokestis, taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, apskaičiuojamas nuo visos prizo vertės, t. y. nuo 215 Eur.

2 pavyzdys

Gyventojas už sporto varžybas, kurias organizavo ir prizą įsteigė klubas (pelno nesiekianti organizacija), nepriklausantis jokiai tarptautinei ar Lietuvos sporto federacijai, gavo prizą (šaldytuvą), kurio vertė yra 300 Eur.

Šiuo atveju gautų prizų skaičius ne didesnis kaip 6 kartai per mokestinį laikotarpį, tačiau gauto prizo vertė – 300 Eur, t. y. didesnė už 200 Eur, todėl nuo visos prizo vertės yra apskaičiuojamas gyventojų pajamų mokestis (15 proc.).

3.2.8. Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 42 punktą neapmokestinami Religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų (aukštesniųjų valdymo institucijų) dvasininkų bei religinių apeigų patarnautojų ir aptarnaujančio personalo išlaikymo lėšos.

Religinių apeigų patarnautojais laikomi asmenys, kurie religinių apeigų metu atlieka su apeigomis susijusius patarnavimus dvasininkams ir tikinčiųjų bendruomenei. Aptarnaujančiu personalu laikomi asmenys, kurie vykdo pareigas ir atlieka funkcijas, susijusias su religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų, vykdančių jiems būdingą veiklą, aptarnavimu, arba vykdo pareigas ir atlieka funkcijas, susijusias su religinėms bendruomenėms, bendrijoms ir centrams būdingos veiklos vykdymu. Religinei bendrijai, bendruomenei ir centrui būdinga veikla paprastai yra kulto apeigų organizavimas, tinkamas dvasininkų, vienuolių ir kitų tarnautojų išlaikymas, religinis ugdymas ir švietimas, religinės informacijos skleidimas, socialinė ir karitatyvinė veikla.

Neapmokestinamosioms pajamoms taip pat priskiriamos tradicinių religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų (aukštesniųjų valdymo institucijų) dvasininkų, religinių apeigų patarnautojų ir aptarnaujančio personalo pajamos, gautos iš tradicinių religinių bendruomenių, bendrijų ar centrų už tradicinei religinei bendruomenei, bendrijai ar centrui teikiamas paslaugas ir atliekamus darbus, jeigu tos paslaugos ir atliekami darbai yra susiję su darbo ar jo esmę atitinkančiais santykiais.

Pavyzdžiai

1. Religinėse bendruomenėse, bendrijose ir centruose dirbantys dvasininkai, taip pat religinių apeigų patarnautojai (pvz., vargonininkai) yra išlaikomi iš religinės bendruomenės ar bendrijos lėšų, taip pat gauna išlaikymą tiesiogiai iš tikinčiųjų už religinius patarnavimus ir kulto apeigas. Gautos išlaikymo sumos gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamos.

2. Religinės bendruomenės dvasininkas dėsto tikybos pamokas valstybinėje švietimo įstaigoje ir iš švietimo įstaigai skirtų savivaldybės biudžeto lėšų už šį darbą gauna atlygį.
Dvasininkui švietimo įstaigos išmokėta atlygio už darbą suma nepriskiriama neapmokestinamosioms pajamoms pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 42 punktą ir apmokestinama kaip pajamos, susijusios su darbo ar jo esmę atitinkančiais santykiais.

3. Religinės bendrijos ūkinės veiklos apskaitą tvarko pasamdyta buhalterė, kuriai atlygis už atliekamą darbą mokamas iš bendrijos lėšų. Buhalterės, kaip religinę bendriją aptarnaujančio personalo, už atliekamą darbą gautas atlygis gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamas.

4. Religinės bendrijos interesams atstovauja advokatas, su kuriuo sudaryta teisinės pagalbos sutartis. Už advokato atliktas paslaugas bendrija moka teisinės pagalbos sutartyje nustatytą atlygį. Advokato iš religinės bendrijos gautos pajamos pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 42 punktą nepriskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms ir apmokestinamos kaip individualios veiklos pajamos.

Vadovaujantis GPMĮ 2 str. 14 d. 6 punktu, kai nėra objektyvių galimybių nustatyti ir įvertinti konkretaus asmens gautos naudos dydžio, t. y. kai teikiama grupinio pobūdžio nauda ir nėra galimybės nustatyti kiekvienam grupės nariui tenkančios bendros naudos dalies, tokia nauda nelaikoma gyventojo pajamomis. Atsižvelgiant į išdėstytą, vienuolių, piligrimų ir nepasiturinčių asmenų maitinimas, kai jis teikiamas (apmokamas) ne kiekvienam gyventojui individualiai, o visai asmenų grupei, nepripažįstama konkretaus gyventojo gauta nauda, todėl nelaikomos pajamomis ir neapmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu.

Gyventojų pajamų mokesčiu apmokestinamos tokios religines bendruomenės aptarnaujančio personalo pajamos:

1. Ligos, motinystės ir motinystės (tėvystės) pašalpos, kurios mokamos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto, apmokestinamos taikant GPMĮ 6 straipsnyje nustatytus tarifus.
2. Asmenims, atliekantiems statybos, remonto bei restauravimo darbus, išmokamos sumos apmokestinamos GPMĮ 6 straipsnyje nustatyta tvarka, t. y. GPMĮ 17 str. 1 d. 42 punkte nustatyta gyventojų pajamų mokesčio lengvata netaikoma.
3. Apmokestinamosioms pajamoms taip pat priskiriamos pajamos, jeigu jos gautos iš užsienio vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose, ar gyventojų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinėje teritorijoje.

3.3. Kokias žinias mokesčių administratoriui apie gyventojui išmokėtas pajamas ir išskaičiuotą pajamų mokestį privalo teikti pelno nesiekianti organizacija?

3.3.1. GPMĮ 22 straipsnyje nustatyta, kad pajamos pagal mokesčio mokėjimo tvarką skirstomos į dvi klases - A ir B :

- A klasės pajamoms priskiriamos pajamos, nuo kurių pajamų mokestį turi apskaičiuoti, išskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti išmokas išmokantis asmuo (pvz., su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos, autorinis atlyginimas, sporto ir atlikėjų veiklos pajamos ir kt.).
- B klasės pajamoms priskiriamos pajamos, nuo kurių pajamų mokestį turi apskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti gyventojas, gavęs šias pajamas (pvz., individualios veiklos pajamos (išskyrus sporto ir atlikėjų veiklos pajamas bei individualios veiklos pajamas, gautas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn nenukirstą mišką, apvaliąją medieną, atliekas ~~netauriųjų metalų laužą~~), išmokos už žemės ūkio produkciją) ir pan.

3.3.2. Mokestį išskaičiuojantis asmuo, mokestiniu laikotarpiu gyventojui išmokėjęs išmokas, pagal mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamas gyventojo A klasės pajamoms, privalo deklaruoti šias išmokas, išskaičiuotą ir sumokėtą pajamų mokestį, pateikdamas mėnesines ir metines pajamų mokesčio, išskaičiuoto iš A klasės pajamų, deklaracijas GPMĮ 24 straipsnyje nustatyta tvarka.

Tais atvejais, kai pelno nesiekianti organizacija, gyventojui išmokėjusi išmoką, pagal mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamą A klasės pajamoms, pajamų mokestį už gyventoją sumokėjo iš savo lėšų, tai šis sumokėtas pajamų mokestis nelaikomas gyventojo pajamomis, gautomis natūra pagal GPMĮ 9 str. 1 d. 5 punktą.

Per mokestinio laikotarpio (kalendorinių metų) mėnesį išmokėtos pajamų mokesčiu apmokestinamos A klasės išmokos deklaruojamos Mėnesinėje pajamų mokesčio deklaracijoje

(deklaracijos GPM313 forma, jos pildymo bei teikimo taisyklės patvirtintos VMI prie FM viršininko 2017 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VA-121).

Per metus išmokėtos apmokestinamosios ir neapmokestinamosios A klasės išmokos bei išmokos, kurios priskiriamas gyventojo B klasės pajamoms deklaruojamos Metinėje gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijoje (deklaracijos GPM312 forma, jos užpildymo ir pateikimo taisyklės, patvirtintos VMI prie FM viršininko 2018 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. VA-9).

Išmokos, priskirtos gyventojo A klasės neapmokestinamosioms pajamoms, neturi būti deklaruojamos deklaracijos GPM312 formoje, jeigu jos yra nurodytos šios deklaracijos pildymo taisyklių priede „Nedeklaruojamos neapmokestinamosios A klasės išmokos“.

3.3.3. A klasės išmokas išmokėjęs asmuo, per mokestinį laikotarpį gyventojams išmokėtų išmokų duomenis įrašo Apskaičiuotų ir išmokėtų išmokų, išskaičiuoto ir į biudžetą sumokėto pajamų mokesčio pažymoje. Šios pažymos pavyzdys pateiktas VMI prie FM viršininko 2005 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. VA-90 patvirtintų Apskaičiuotų ir išmokėtų išmokų, išskaičiuoto ir į biudžetą sumokėto pajamų mokesčio bei privalomojo sveikatos draudimo įmokų pažymos pildymo ir išdavimo taisyklių 1 priede. Ši pažyma išduodama gyventojo prašymu.

3.4. Kokios pelno nesiekiančių organizacijų išmokamos kompensacijos priskiriamos gyventojo neapmokestinamosioms kompensacijoms?

3.4.1. Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 5 punkto nuostatas, gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamos Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyt~~o~~ dydžio kompensacijos, taip pat kompensacijos, kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas reglamentuotas Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose.

3.4.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 2 d. nutarimu Nr. 1515 „Dėl neapmokestinamųjų piniginių kompensacijų dydžių nustatymo“ nustatyti dydžiai pajamų mokesčiu neapmokestinamų piniginių kompensacijų, kurios mokamos Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotų pelno nesiekiančių organizacijų vykdomų renginių, susijusių su visuomenei naudingų tikslų, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatyme, įgyvendinimu, dalyviams.

Įgyvendindama šio nutarimo 1.1.1.6 punktą Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1997 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. 561 „Dėl sporto renginių, vykstančių Lietuvoje, dalyvių vienos paros maitinimosi išlaidų piniginių kompensacijų dydžio patvirtinimo“ nustatė sporto renginių, vykstančių Lietuvoje, dalyviams mokamų vienos paros maitinimosi išlaidų piniginių kompensacijų dydžius. Pajamų mokesčiu neapmokestinamos šiuo nutarimu nustatytų dydžių neviršijančios kompensacijos, išmokamos sportininkams ir kitiems sporto renginių dalyviams, dalyvaujantiems sporto renginiuose, varžybose ar rengimosi joms stovyklose. Pagal nutarimo nuostatas kitais sporto renginių dalyviais laikomi treneriai, teisėjai, gydytojai, masažuotojai, mokslininkai, psichologai, vadybininkai, rinktinių vadovai ir kitas pagal tarptautinių sporto šakų varžybų taisyklių reikalavimus būtinas aptarnaujantis personalas. Sportininko sąvoka suprantama taip, kaip paaiškinta GPMĮ 2 straipsnio 8 dalies komentare. Kompensacijų mokėtojas gali būti tiek renginio organizatorius, tiek kita pelno nesiekianti organizacija.

Tais atvejais, kai kompensuojamų išlaidų suma viršija paminėtuose teisė aktuose nustatytus dydžius gyventojų pajamų mokesčiu apmokestinama nustatytus dydžius viršijanti jos suma.

3.5. Ar pelno nesiekiančios organizacijos, išmokėdamos pajamas (sumas) atlikėjams, privalo išskaičiuoti pajamų mokestį?

Pelno nesiekianti organizacija, gyventojams išmokėdama atlikėjų veiklos pajamas (sumas) įskaitant pajamas, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusias su atlikėjų veikla, turi išskaičiuoti ir sumokėti

į biudžetą atlikėjo mokėtiną pajamų mokestį, neatsižvelgiant į tai, ar pajamos atlikėjui išmokamos tiesiogiai ar trečiajam asmeniui, veikiančiam atlikėjo vardu (pvz., asmeniui, kuris organizavo tokio atlikėjo pasirodymą).

Kai iš pelno nesiekiančio organizacijos atlikėjo veiklos pajamas gauna atlikėjas – nuolatinis Lietuvos gyventojas, kuris pajamas gavo iš GPMĮ nustatyta tvarka neįregistruotos individualios veiklos, nuo išmokamų sumų išskaičiuojamas 15 proc. pajamų mokestis.

Kai išmokos mokamos atlikėjams – nuolatiniams Lietuvos gyventojams, su organizacija susijusiais darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, 15 proc. pajamų mokestis išskaičiuojamas atėmus kiekvienam atlikėjui taikytiną neapmokestinamąjį pajamų dydį ir papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį.

Kai iš pelno nesiekiančio organizacijos atlikėjo veiklos pajamų gauna atlikėjas – nuolatinis Lietuvos gyventojas, kuris pajamas gavo iš GPMĮ nustatyta tvarka įregistruotos individualios veiklos, nuo išmokamų sumų išskaičiuojamas 15 proc. pajamų mokestis.

Kai iš pelno nesiekiančios organizacijos už Lietuvoje vykdomą atlikėjo veiklą pajamų gauna atlikėjas – nenuolatinis Lietuvos gyventojas, 15 proc. pajamų mokestį nuo išmokamų sumų taip pat turi išskaičiuoti išmokas išmokanti organizacija. Tačiau GPMĮ 5 str. 4 dalies 7 punkte nustatyta, kad nenuolatinio Lietuvos gyventojo pajamų mokesčio objektas Lietuvoje yra pajamos, gautos už Lietuvoje vykdomą atlikėjo veiklą, įskaitant pajamas, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusias su šia veikla, nesvarbu, ar jos išmokamos tiesiogiai atlikėjui ar trečiajam asmeniui, veikiančiam atlikėjo vardu. Todėl išskaičiuoti pajamų mokestį pelno nesiekianti organizacija turi ir tuo atveju, jeigu sumas už atlikėjo veiklą ji išmoka ne pačiam atlikėjui – nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, bet ir trečiajam asmeniui, veikiančiam atlikėjo vardu (pvz., asmeniui, kuris organizavo tokio atlikėjo pasirodymą Lietuvoje ar pan.).

IV. NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESTIS

4.1. Kas yra nekilnojamojo turto mokesčio objektas?

Nekilnojamojo turto mokesčio (toliau - NTM) objektas yra pelno nesiekiančioms organizacijoms nuosavybės teise priklausantis nekilnojamasis turtas, neterminuotai arba ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui perimtas naudotis, nuosavybės teise priklausantis fiziniam asmeniui (asmenims) arba jo (jų) įsigyjamas nekilnojamasis turtas.

4.2. Koks pelno nesiekiančių organizacijų turtas neapmokestinamas nekilnojamojo turto mokesčiu?

Pagal Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies nuostatas NTM neapmokestinamas šioms pelno nesiekiančioms organizacijoms nuosavybės teise priklausantis nekilnojamasis turtas, šioms organizacijoms neterminuotai arba ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui perduotas naudotis (arba jo dalis), nuosavybės teise priklausantis fiziniams asmenims, ir įsigyjamas nekilnojamasis turtas:

- socialines paslaugas teikiančių įstaigų, veikiančių pagal Socialinių paslaugų įstatymą, nekilnojamasis turtas;
- švietimo įstaigų, išvardytų Švietimo įstatyme, nekilnojamasis turtas;
- juridinių asmenų, veikiančių pagal Asociacijų įstatymą, nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), naudojamas tik nekomercinei veiklai;
- tradicinių religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų nekilnojamas turtas, neatsižvelgiant į jo naudojimo tikslus. Kitoms religinėms bendruomenėms, bendrijoms ir centrams, veikiantiems pagal Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymą, nuosavybės teise priklausantis nekilnojamasis turtas (arba jo dalis) bei jų neterminuotai arba ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui perimtas naudotis nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), nuosavybės teise

priklausantis fiziniams asmenims, ir įsigyjamas nekilnojamasis turtas neapmokestinamas NTM, jei naudojamas tik nekomercinei veiklai arba kulto apeigų reikmenų gamybai;

- neįgaliųjų asociacijų, įmonių ir įstaigų, kurių dalyviai yra tik neįgaliųjų asociacijos, nekilnojamasis turtas;
- daugiabučių namų savininkų bendrijų, namų statybos bendrijų, garažų eksploatavimo ir sodininkų bendrijų, nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), naudojamas tik nekomercinei veiklai;
- labdaros ir paramos fondų, veikiančių pagal Labdaros ir paramos fondų įstatymą, nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), naudojamas tik nekomercinei veiklai;
- mokslo ir studijų institucijų, nurodytų Mokslo ir studijų įstatyme, nekilnojamasis turtas;
- profesinių sąjungų nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), naudojamas tik nekomercinei profesinių sąjungų įstatuose numatytai veiklai;
- juridinių asmenų, veikiančių pagal Meno kūrėjų ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymą, nekilnojamasis turtas;
- nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), naudojamas teikiant tik sveikatos priežiūros paslaugas.

Savivaldybių tarybos savo biudžeto sąskaita turi teisę sumažinti nekilnojamojo turto mokestį arba visai nuo jo atleisti.

4.3. Kokia tvarka pelno nesiekiančios organizacijos apmokestinamos nekilnojamojo turto mokesčiu?

NTM deklaruojamas užpildant NTM deklaracijos KIT711 (toliau – Deklaracija) formą, kuri patvirtinta VMI prie FM viršininko 2007 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. VA - 40 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio deklaracijos KIT711 formos ir jos užpildymo taisyklių patvirtinimo“ (VMI prie FM viršininko 2016 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. VA-10 redakcija).

Pelno nesiekiančios organizacijos, kurioms kalendorinių metų sausio 1 dieną priklauso nuosavas ir (arba) įsigyjamas nekilnojamasis turtas, teikdamos Deklaraciją už praėjusį mokestinį laikotarpį, kartu turi deklaruoti ir einamojo mokestinio laikotarpio pirmų devynių mėnesių avansinius NTM. Todėl pelno nesiekiančios organizacijos teikdamos Deklaraciją už 2017 metus, kartu turėjo deklaruoti ir 2018 m. pirmų trijų ketvirčių mokėtinus avansinius NTM. Avansiniai NTM sumokami atitinkamai iki einamųjų kalendorinių metų kovo 15 dienos, birželio 15 dienos ir rugsėjo 15 dienos. Jeigu metinė NTM suma už kalendorinių metų sausio 1 dieną pelno nesiekiančios organizacijos nuosavybės teise priklausantį ir (arba) įsigyjamą nekilnojamąjį turtą, už kurį turi būti mokamas NTM, neviršija 500 eurų, avansinių NTM mokėti neprivalo.

Atitinkamo mokestinio laikotarpio Deklaracija turi būti pateikta ir mokėtinas NTM turi būti sumokėtas iki kito mokestinio laikotarpio vasario 15 dienos.

Deklaracija turi būti pateikta vadovaujantis Mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo taisyklių, patvirtintų VMI prie FM viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 „Dėl Mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka. Pelno nesiekiančios organizacijos Deklaraciją VMI prie FM pateikia tokiais būdais:

1. Lietuvos pelno nesiekiančios organizacijos Deklaraciją turi pateikti elektroniniu būdu;
2. Užsienio valstybių pelno nesiekiančios organizacijos Deklaraciją turi pateikti elektroniniu būdu arba atsiųsti paštu užpildytą popierinę deklaraciją į VMI prie FM Mokestinių prievolių departamento Deklaracijų tvarkymo ir archyvavimo skyrių, adresu: Neravų g. 8, Druskininkai;

Elektroniniu būdu deklaracija teikiama per VMI prie FM elektroninio deklaravimo sistemą (http://deklaravimas.vmi.lt), vadovaujantis Dokumentų elektroniniu būdu teikimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl Dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“.

Registro išrašai VMI prie FM kartu su deklaracija neteikiami.

V. PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS

(dėl nuo 2025 05 01 pasikeitusių teisės aktų nuostatų dalis atmintinėje pateiktos informacijos yra neaktuali)

5.1. Ar pelno nesiekiančios organizacijos gali būti registruojamos PVM mokėtojomis?

Pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės įstatymo (toliau – PVM įstatymas), nuostatas, pelno nesiekiantis juridinis asmuo – juridinis asmuo, kurio veiklos tikslas nėra pelno siekimas ir kuris gauto pelno pagal jo veiklą reglamentuojančius teisės aktus neturi teisės skirstyti savo steigėjams ir (arba) dalyviams. Tokie juridiniai asmenys, kurių veiklos reikšmingą dalį sudaro veikla, iš kurios gaunama pelno, nors tų juridinių asmenų veiklos tikslas nėra pelno siekimas, PVM prasme nelaikomi pelno nesiekiančiais juridiniais asmenimis. Nustatant, kokia pelno nesiekiančio asmens gaunamo pelno dalis PVM apskaičiavimo tikslais gali būti laikoma reikšminga, kiekvienu konkrečiu atveju reikia įvertinti duomenis apie pelno nesiekiančios asmens gautų pajamų struktūrą, jos visų gaunamų pajamų apimtį ir gauto pelno dalį (tiek sumine apimtimi, tiek procentais) visoje pajamų sumoje bei kitas aplinkybes.

Prievolė registruoti PVM mokėtojomis pelno nesiekiančioms organizacijoms atsiranda, kai jos:

- vykdo bet kokio pobūdžio PVM apmokestinamą ekonominę veiklą*, ir atlygis už vykdant ekonominę veiklą šalies teritorijoje patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas per paskutiniuosius 12 mėnesių yra didesnis kaip 45 000 eurų. Šiuo atveju pelno nesiekiančioms organizacijoms yra prievolė registruotis PVM mokėtojomis ir skaičiuoti bei mokėti į biudžetą PVM už visas patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas šalies teritorijoje, dėl kurių tiekimo (teikimo) nurodytoji 45 000 eurų riba buvo viršyta.

Tuo atveju, jeigu pelno nesiekiančios organizacijos tik ketina pradėti vykdyti ekonominę veiklą šalies teritorijoje, arba minėtas atlygis nesiekia registravimuisi nustatytos 45 000 eurų sumos, tai jos gali įsiregistruoti PVM mokėtojomis savanoriškai.

Atkreipiame dėmesį, kad tuo atveju, jeigu pelno nesiekiančios organizacijos vykdo PVM neapmokestinamą veiklą nurodytą PVM įstatymo 20, 21, 22, 23, 24, 26 straipsniuose (žr. leidinio 5.7 punktą), tai joms nėra prievolės registruotis PVM mokėtojomis.

- iš kitos valstybės narės PVM mokėtojų visų įsigytų prekių vertė praėjusiais kalendoriniais metais didesnė negu 14 000 eurų ar einamaisiais kalendoriniais metais numato įsigyti prekių, kurių vertė didesnė negu 14 000 eurų.

Tuo atveju, jeigu pelno nesiekianti organizacija praėjusiais kalendoriniais metais iš kitos valstybės narės įsigijo prekių, kurių vertė mažesnė negu 14 000 eurų ar einamaisiais kalendoriniais metais nenumato, kad įsigyjamų prekių vertė bus didesnė negu 14 000 eurų, tai tokia pelno nesiekianti organizacija gali PVM mokėtoja įsiregistruoti savanoriškai.

Apie PVM mokėtojų registravimą ir jų prievoles yra paaiškinta VMI prie FM parengtame PVM įstatymo komentare, kurį galima rasti VMI prie FM interneto svetainėje, adresu: http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.14.9?rqtj#Scroll_397

*** Ekonominė veikla** – tai *veikla (įskaitant gamybą, prekybą, paslaugų teikimą, profesinę veiklą, naudojimąsi turto ir/ar turtinėmis teisėmis), kurią vykdant siekiama gauti bet kokių pajamų, neatsižvelgiant į tai, ar siekiama gauti pelno. Pelno nesiekiančių organizacijų vienu iš pagrindinių ekonominės veiklos požymių yra komercinės veiklos vykdymas (prekių tiekimas, paslaugų teikimas). Veikla, kurią vykdyti įpareigoja teisės aktai (ši veikla paprastai finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžetų) ir kuri nekonkuruoja su kitų apmokestinamų asmenų tiekiamomis prekėmis (teikiamomis paslaugomis), PVM požiūriu nelaikoma ekonomine veikla.*

5.2. Kokiais atvejais pelno nesiekianti organizacija, iš kitos valstybės narės įsigyjanti prekių, registruojama PVM mokėtoja?

Jeigu pelno nesiekianti organizacija, neįsiregistravusi PVM mokėtoja dėl prekių tiekimo ir ar paslaugų teikimo, iš kitos valstybės narės įsigyja prekes, tai jai gali atsirasti prievolė registruotis PVM mokėtoja. Pelno nesiekianti organizacija, kurios iš kitų valstybių narių įsigytų prekių vertė (kitų nei naujos transporto priemonės ar akcizais apmokestinamos prekės) praėjusiais kalendoriniais metais ar einamaisiais kalendoriniais metais buvo didesnė negu 14 000 eurų (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino kitoje valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos), privalo įsiregistruoti PVM mokėtoja.

Jeigu pelno nesiekiančios organizacijos visų įsigytų iš kitų valstybių narių prekių vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos) praėjusiais kalendoriniais metais neviršijo 14 000 eurų ar einamaisiais kalendoriniais metais nenumatoma šios ribos viršyti, tai tokiu atveju pelno nesiekianti organizacija gali PVM mokėtoja įsiregistruoti savanoriškai.

Skaičiuojant įsigytų iš kitų valstybių narių prekių vertę (14 000 eurų), atsižvelgiama tik į tas prekes, kurių pardavėjai yra ekonominę veiklą vykdantys kitų valstybių narių juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie savo valstybėje yra įregistruoti (ar kitaip identifikuoti) PVM mokėtojais arba privalo įsiregistruoti PVM mokėtojais pagal savo valstybės teisės aktus.

Pavyzdys

Viešoji įstaiga, pelno nesiekiantis juridinis asmuo**,** 2017-01-30 numatė įsigyti kompiuterinę įrangą iš Vokietijos įmonės, PVM mokėtojos, už 40 000 eurų. Kadangi įsigijimų iš Vokietijos PVM mokėtojo suma viršijo nustatytą 14 000 eurų ribą, todėl viešajai įstaigai 2017 m. sausio mėnesį buvo prievolė registruotis PVM mokėtoja.

Jeigu minėta įstaiga iki 2017-01-30 įsiregistravo PVM mokėtoja ir Vokietijos įmonei, PVM mokėtojai, pateikė PVM mokėtojo kodą, jai Vokietijos įmonė, PVM mokėtoja, už tiekiamus kompiuterius neskaičiuoja PVM, o Lietuvoje viešoji įstaiga nuo įsigytų kompiuterių apmokestinamosios vertės apskaičiuoja standartinio dydžio PVM ir jį deklaruoja PVM deklaracijoje. Jeigu viešoji įstaiga iki 2017-01-30 nebuvo įsiregistravusi PVM mokėtoja, tai ji ne tik nuo iš Vokietijos PVM mokėtojo įsigyjamos kompiuterinės įrangos apmokestinamosios vertės turi apskaičiuoti standartinio dydžio PVM, jai yra prievolė sumokėti ir kitos valstybės narės PVM, kurį, tiekdamas prekes kitos valstybės narės (Vokietijos) PVM mokėtojas nurodo išrašytame kompiuterių tiekimo apskaitos dokumente ir, be to, ji dar turi apskaičiuoti savo šalies teritorijoje tiekiamų prekių ir (arba) paslaugų pardavimo PVM bei sumokėti jį biudžetą, nors atlygis už vykdant ekonominę veiklą šalies teritorijoje patiektas prekes ir (arba) paslaugas per paskutiniuosius 12 mėnesių neviršijo 45 000 eurų.

5.3. Ar pelno nesiekiančiai organizacijai yra prievolė registruotis PVM mokėtoja dėl paslaugų iš užsienio apmokestinamųjų asmenų įsigijimo?

Pelno nesiekianti organizacija, kuri kaip apmokestinamasis asmuo (kaip jis suprantamas pagal PVM įstatymo 13 straipsnį) įsigyja iš neįsikūrusių šalies teritorijoje užsienio apmokestinamųjų asmenų teikiamas paslaugas, kurių teikimo vieta pagal PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatas persikelia į Lietuvą, privalo kaip paslaugų pirkėja, pagal PVM įstatyme nustatytą atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą skaičiuoti ir mokėti į biudžetą PVM. Jai dėl tokių paslaugų įsigijimo nereikia registruotis PVM mokėtoja.

5.4. Kokios pelno nesiekiančios organizacijos turi teisę į PVM atskaitą?

PVM atskaitos teise gali pasinaudoti PVM mokėtojais įsiregistravusios pelno nesiekiančios organizacijos, kurios vykdo ar ketina vykdyti PVM įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje nurodytą ekonominę veiklą.

Tam tikrais atvejais ir PVM mokėtojais neįsiregistravę asmenys gali pasinaudoti PVM atskaita. PVM atskaitos ypatybės yra paaiškintos VMI prie FM parengtame PVM įstatymo komentare, kurį galima rasti VMI prie FM interneto svetainėje, adresu: http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.14.9?rqtj#Scroll_397

5.5. Kokiais atvejais įsigytų prekių (paslaugų) pirkimo (importo) PVM sumas pelno nesiekiančios organizacijos gali traukti į PVM atskaitą?

PVM mokėtoja įsiregistravusi pelno nesiekianti organizacija turi teisę įtraukti į PVM atskaitą įsigytų prekių (paslaugų) pirkimo (importo) PVM šiais PVM įstatymo 58 str. 1 dalyje nurodytais atvejais:

- kai įsigytos prekės ir paslaugos yra skirtos naudoti PVM apmokestinamam prekių tiekimui ir (arba) paslaugų teikimui;
- kai įsigytos prekės ir paslaugos yra skirtos naudoti tokiam už Lietuvos ribų įvykusiam prekių tiekimui ir paslaugų teikimui, kuris būtų apmokestinamas PVM, jeigu jis vyktų šalies teritorijoje (išskyrus draudimo ir finansines paslaugas, suteiktas už Europos Sąjungos teritorijos ribų).

Jeigu pelno nesiekianti organizacija vykdo veiklą, kuri pagal PVM įstatymą nelaikoma ekonomine veikla ir dėl to nėra PVM objektas, tai tokiai veiklai vykdyti įsigytų prekių (paslaugų) pirkimo (importo) PVM negali būti atskaitomas.

Tais atvejais, kai PVM mokėtoja įsiregistravusi pelno nesiekianti organizacija vykdo mišrią veiklą (PVM apmokestinamą, PVM neapmokestinamą, veiklą, kuri nėra PVM objektas), tai ji į PVM atskaitą gali traukti tik tą prekių (paslaugų) pirkimo (importo) PVM dalį, kuri yra skirta PVM apmokestinamai veiklai. Kaip ši dalis nustatoma yra paaiškinta PVM įstatymo komentare, kurį galima rasti VMI prie FM interneto svetainėje, adresu:
http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.14.9?rqtj#Scroll_397

5.6. Ar pelno nesiekiančiai organizacijai, iš kitos valstybės narės įsigijusiai naują transporto priemonę ar akcizais apmokestinamas prekes, atsiranda PVM apmokestinimo prievolės?

Jeigu pelno nesiekianti organizacija (PVM mokėtojas ar ne PVM mokėtojas) iš kitos valstybės narės įsigyja naują transporto priemonę* ar akcizais apmokestinamas prekes**, tai jai visada atsiranda prievolė apskaičiuoti ir mokėti į biudžetą PVM, apskaičiuotą taikant standartinį PVM tarifą.

Jeigu naują transporto priemonę ar akcizais apmokestinamas prekes įsigyja pelno nesiekianti organizacija, kuri nėra ir neprivalo būti PVM mokėtoja, tai ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šių prekių atgabenimo į Lietuvą turi PVM mokėtoju neįregistruoto asmens mokėtino PVM apyskaitos FR0608 formoje, patvirtintoje VMI prie FM viršininko 2004 m. kovo 1 d.

įsakymu Nr. VA-29 “Dėl Pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos ir kitų su šiuo mokesčiu susijusių formų bei jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau - VMI prie FM įsakymas Nr. VA-29) apskaičiuoti PVM ir sumokėti jį į biudžetą, pateikdama AVMI užpildytą apyskaitą.

Jeigu naują transporto priemonę ar akcizais apmokestinamas prekes įsigyja pelno nesiekianti organizacija, kuri yra įsiregistravusi PVM mokėtoja, tai ji naujos transporto priemonės ir (ar) akcizais apmokestinamų prekių pardavimo PVM apskaičiuoja užsienio asmens PVM sąskaitos faktūros išrašymo dienos (o jei PVM sąskaita faktūra neišrašyta – ne vėliau kaip kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį šios prekės buvo išgabentos) mokestinio laikotarpio PVM deklaracijoje (FR0600 forma), patvirtintoje VMI prie FM įsakymu Nr. VA-29.

*16. Nauja transporto priemonė – *keleiviams ir (arba) kroviniams vežti skirta transporto priemonė, atitinkanti vieną iš šių sąlygų:1) motorinė kelių ar kita sausumos transporto priemonė, kurios variklio cilindrų darbinis tūris yra didesnis kaip 48 kubiniai centimetrai arba variklio galia didesnė kaip 7,2 kilovato, patiekta praėjus ne daugiau kaip 6 mėnesiams nuo eksploatavimo pradžios (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintus eksploatavimo pradžios nustatymo kriterijus) arba nuvažiavusi ne daugiau kaip 6 000 kilometrų;2) laivas, kuris yra ilgesnis kaip 7,5 metro, išskyrus jūrų laivus, skirtus keleiviams ir (arba) kroviniams vežti tarptautiniais maršrutais ir (arba) kitokioms paslaugoms už atlygį teikti, taip pat žvejybos laivus ir laivus, skirtus paieškos ir gelbėjimo darbams jūroje, patiektas praėjus ne daugiau kaip 3 mėnesiams nuo eksploatavimo pradžios (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintus eksploatavimo pradžios nustatymo kriterijus) arba plaukiojęs ne daugiau kaip 100 valandų;3) orlaivis, kurio maksimali kilimo masė yra didesnė kaip 1 550 kilogramų, išskyrus orlaivius, naudojamus keleiviams ir kroviniams vežti ar kitokioms paslaugoms teikti oro transportu už atlygį tarptautiniais maršrutais, patiektas praėjus ne daugiau kaip 3 mėnesiams nuo eksploatavimo pradžios (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintus eksploatavimo pradžios nustatymo kriterijus) arba skridęs ne daugiau kaip 40 valandų.*

**Akcizais apmokestinamos prekės - *etilo alkoholis ir alkoholiniai gėrimai, apdorotas tabakas ir energetiniai produktai, nurodyti Lietuvos Respublikos akcizų įstatyme, išskyrus Europos Sąjungos teritorijoje esančiomis gamtinių dujų sistemomis ar prie jų prijungtais tinklais tiekiamas dujas.*

5.7. Kokios PVM lengvatos yra nustatytos pelno nesiekiančioms organizacijoms?

PVM lengvatos, kurias gali taikyti pelno nesiekiančios organizacijos, yra nustatytos PVM įstatymo IV skyriuje. Pagal šio skyriaus nuostatas PVM lengvata numatyta sveikatos priežiūros, socialinėms, švietimo paslaugoms, kurias paprastai teikia pelno nesiekiančios organizacijos (ligoninės, poliklinikos, vaikų, senelių globos namai, mokyklos ar pan.).

Be to, pagal minėto IV skyriaus nuostatas, PVM neapmokestinamos tokios pelno nesiekiančių organizacijų teikiamos paslaugos (tiekiamos prekės):

1. Kultūros paslaugos, taip pat kitos šių asmenų tiekiamos prekės ir teikiamos paslaugos, susijusios su kultūros paslaugų teikimu. Taikant šią PVM lengvatą, kultūros paslaugomis laikomos:

- muziejų teikiamos paslaugos (kultūros renginių, susijusių su muziejaus veikla, organizavimas, ekskursijų aptarnavimas ir pan.)
- zoologijos ir botanikos sodų lankymo (bilietų į zoologijos ir botanikos sodus pardavimo), įvairių renginių organizavimo ir pan. paslaugos;
- cirko pasirodymų, vaidinimų rengimas, organizavimas ir pan.;
- visų rūšių meno (pvz., grafikos, tapybos, fotografijos ir pan.), kultūros renginių (teatro spektaklių, muzikos, choreografijos renginių, kultūros renginių vaikams, jaunimui ir kita)

lankymas, taip pat kino filmų gamyba (įskaitant pagalbinę veiklą – dubliavimą, titravimą ir pan.), nuoma ir rodymas;

- bibliotekų teikiamos bibliografinės ir informacinės paslaugos (bibliografinių sąrašų, bibliografinės rodyklės sudarymas, spaudinių ir kitų dokumentų rinkimo, tvarkymo, saugojimo, juose užfiksuotų žinių sisteminimo, platinamo paslaugos ir pan.).

2. Su kūno kultūra ir sportu susijusios paslaugos. Taikant šią PVM lengvatą, su kūno kultūra ir sportu susijusiomis paslaugomis laikoma:

- teisės dalyvauti kūno kultūros arba sporto renginyje suteikimas (teisės dalyvauti sporto renginyje suteikimu iš esmės laikoma įvairaus pobūdžio įmokos, kurias sportinių renginių dalyviai (komandos, sportininkai) sumoka už teisę dalyvauti varžybose ar kitame sporto renginyje). Šio punkto nuostatos netaikomos bilietų į kūno kultūros arba sporto renginius pardavimui;
- paslaugos, teikiamos kūno kultūros ir sporto dalyviams, tiesiogiai susijusios su jų dalyvavimu, t. y., teisės naudotis kūno kultūrai ir sportui pritaikytomis patalpomis, teritorijomis ir (arba) inventoriumi suteikimas, kūno kultūros ir sporto dalyvių treniravimo ir kitos panašios paslaugos. Taigi, tais atvejais, kai pelno nesiekiančios organizacijos iš dalyvaujančių kūno kultūros ir sporto renginyje asmenų gaus atlygį už salės ar sporto inventoriaus suteikimą treniruotis, PVM už tokią paslaugą neturės būti skaičiuojamas. Prie tokių paslaugų nepriskiriamos apgyvendinimo, maitinimo ir vežimo paslaugos.
- politinių partijų, profesinių sąjungų ir kitų įsteigtų ir veikiančių narystės pagrindu organizacijų savo nariams teikiamos paslaugos, jeigu jos atitinka juridinio asmens įstatuose (nuostatuose) nustatytus šio juridinio asmens tikslus, taip pat šių organizacijų savo nariams tiekiamos prekės (kai šis prekių tiekimas yra susijęs su minėtų paslaugų teikimu), kai už šias prekes ir paslaugas, be nario mokamo mokesčio, negaunamas joks papildomas atlygis (gaunamas nario mokestis PVM objektu yra tokiu atveju, kai nario mokesčio mokėjimą galima susieti su konkrečiam narystės pagrindu veikiančios organizacijos nariui tiekiama preke ar teikiama paslauga);
- religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų savo nariams teikiamos paslaugos;
- paslaugos, tiesiogiai susijusios su vaiko teisių apsauga, taip pat su šių paslaugų teikimu tiesiogiai susijusios pelno nesiekiančių juridinių asmenų tiekiamos prekės;
- pelno nesiekiančių juridinių asmenų labdaros ir paramos renginių metu tiekiamos prekės ir (arba) teikiamos paslaugos;
- radijo ir (arba) televizijos transliuotojų - pelno nesiekiančių juridinių asmenų visuomenei teikiamos visuomenės informavimo paslaugos.

VI. PARAMA

6.1. Kokie juridiniai asmenys gali būti paramos gavėjais?

Vadovaujantis LPĮ nuostatomis, pelno nesiekiančios organizacijos turi teisę gauti paramą ir ją naudoti visuomenei naudingiems tikslams. Pagal LPĮ 7 straipsnį, paramos gavėjais gali būti Lietuvos Respublikoje įregistruoti:

- labdaros ir paramos fondai;
- biudžetinės įstaigos;
- asociacijos;
- viešosios įstaigos;
- religinės bendruomenės, bendrijos ir religiniai centrai;
- tarptautinių visuomeninių organizacijų skyriai (padaliniai);
- kiti juridiniai asmenys (išskyrus politines partijas), kurių veiklą reglamentuoja specialūs įstatymai ir kurių veiklos tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų dalyviams.

Šie juridiniai asmenys tampa paramos gavėjais ir įgyja teisę gauti paramą tik LPĮ nustatyta tvarka gavę paramos gavėjo statusą. Paramos gavėjai (išskyrus biudžetines įstaigas) taip pat turi teisę patys teikti paramą ir labdarą.

- Paramos gavėjais taip pat gali būti užsienyje esančios lietuvių bendruomenės, kitos lietuviškos įstaigos ar organizacijos įtrauktos į sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-265 „Dėl Užsienyje esančių lietuvių bendruomenių, kitų lietuviškų įstaigų ar organizacijų, kurios gali būti paramos gavėjais pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą, sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Sąrašas).
- Nuo 2015 m. sausio 1 d. parama pripažįstama ir tais atvejais, kai ji teikiama Europos ekonominės erdvės valstybėse įsteigtiems juridiniams asmenims ar kitoms organizacijoms (toliau - EEE valstybių vienetai), kurių veiklos tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų dalyviams. Tačiau šiuo atveju paramą EEE valstybių vienetams teikianti pelno nesiekianti organizacija, Valstybinei mokesčių inspekcijai turi pateikti dokumentus, įrodančius, kad jo parama teikiama šių vienetų veiklos dokumentuose numatytiems visuomenei naudingiems tikslams, nurodytiems LPĮ 3 straipsnio 3 dalyje (šios nuostatos lietuvių bendruomenėms, kitoms lietuviškos įstaigoms ar organizacijoms, įtrauktoms į Sąrašą, netaikomos).

Iki 2016-12-31 galiojo Dokumentų, įrodančių, kad paramos teikėjo parama teikiama Europos ekonominės erdvės valstybėse įsteigtų juridinių asmenų ar kitų organizacijų veiklos dokumentuose numatytiems visuomenei naudingiems tikslams, nurodytiems Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje, pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai tvarka, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2015 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. VA-28 (TAR, 2015-04-20, Nr. 5998). Nuo 2017-01-01 galioja Dokumentų, įrodančių, kad paramos teikėjo parama teikiama Europos ekonominės erdvės valstybėse įsteigtų juridinių asmenų ar kitų organizacijų veiklos dokumentuose numatytiems visuomenei naudingiems tikslams, nurodytiems Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje, pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2016 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. VA-137 (toliau – VMI prie FM viršininko įsakymas VA-137). Šie, apraše patvirtinti, dokumentai turi būti pateikiami kartu su Paramos teikimo metinės ataskaitos FR0477 formos 02 versija ir Paramos gavimo ir panaudojimo metinės ataskaitos FR0478 formos 02 versija (šią formą teikia tik pelno nesiekiančios organizacijos), patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2015 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. VA-75 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. balandžio 10 d. įsakymo Nr. V-103 „Dėl Paramos teikimo metinės ataskaitos FR0477 formos, Paramos gavimo ir panaudojimo metinės ataskaitos FR0478 formos ir jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (TAR, 2015-10-05, Nr. 14740, toliau VMI prie FM įsakymas Nr. VA-75), vadovaujantis šiuo įsakymu patvirtintomis šių ataskaitų užpildymo taisyklėmis. Taisyklės taikomos 2015 metų ir vėlesnių ataskaitinių laikotarpių Paramos teikimo metinės ataskaitos FR0477 formai (02 versija) ir Paramos gavimo ir panaudojimo metinės ataskaitos FR0478 formai (02 versija) užpildyti.

6.2. Kokia tvarka įgyjamas paramos gavėjo statusas?

Lietuvos Respublikoje įregistruotos pelno nesiekiančios organizacijos tampa paramos gavėjomis ir įgyja teisę gauti paramą tik LPĮ nustatyta tvarka įgijusios paramos gavėjo statusą. Norinti įgyti paramos gavėjo statusą pelno nesiekianti organizacija, privalo kreiptis į valstybės įmonės Registrų centras filialą, pateikdama prašymą suteikti paramos gavėjo statusą ir dokumentą, patvirtinantį, kad sumokėtas atlyginimas už registravimą.

Išsamią informaciją dėl paramos gavėjo statuso suteikimo galima rasti Teisingumo ministerijos interneto puslapyje www.tm.lt ir JAR interneto puslapyje www.registrucentras.lt

6.3. Kaip apskaitoma gauta parama?

Paramos gavėjas gautą paramą – materialines vertybes privalo įtraukti į savo apskaitą, pagal asortimentą surūšiuoti ir pagal nustatytus mato vienetus (svorį, vienetus, kiekį ar pan.) įkainoti. Gautos paramos vertė nustatoma pagal paramos davėjo materialinių vertybių perdavimo dokumentuose nurodytą vertę, jeigu Vyriausybė ar jos įgaliota institucija nėra nustačiusi kitos tvarkos. Teikiant paramą paslaugomis, paramos suma yra lygi šių paslaugų savikainai. Teikiant paramą ilgalaikiu turtu, paramos suma yra lygi šio turto likutinei vertei, o perduodant ilgalaikį materialų turtą naudoti panaudos teise – šio turto nusidėvėjimo per laikotarpį, kurį paramos gavėjas jį naudojo, sumai.

Paramos gavėjas, perduodamas kitam ūkio subjektui parduoti kaip paramą gautas materialines vertybes, šį faktą turi įforminti juridinę galią turinčiais dokumentais. Materialinių vertybių perdavimo dokumentai privalo turėti visus rekvizitus, nustatytus Buhalterinės apskaitos įstatymo 13 straipsnyje.

Nuo 2017 m. sausio 1 d. anonimiškai gauta parama turi būti apskaitoma vadovaujantis Anonimiškai gautos paramos apskaitos tvarkos aprašu, patvirtintu VMI prie FM viršininko įsakymu Nr. VA-137, o iki 2016-12-31 anonimiškai gauta parama buvo apskaitoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 289 „Dėl Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo įgyvendinimo“ (nauja redakcija išdėstyta 2013 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. 1K-339, toliau - finansų ministro įsakymas Nr. 1K-339).

6.4. Kokias ataskaitas privalo teikti pelno nesiekiančios organizacijos apie gautą paramą?

Pagal Paramos gavėjų ataskaitų apie gautą paramą ir jos panaudojimą, apie pačių suteiktą paramą ir (arba) labdarą, taip pat apie savo veiklą, susijusią su Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nurodytų visuomenei naudingų tikslų įgyvendinimu, pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai tvarkos aprašą, patvirtintą finansų ministro įsakymu Nr. 1K-339, **galiojusį iki 2016 m. gruodžio 31 d.**, bei **nuo 2017 m. sausio 1 d**. galiojantį Paramos gavėjų ataskaitų apie gautą paramą ir jos panaudojimą, apie pačių suteiktą paramą ir (arba) labdarą, taip pat apie savo veiklą, susijusią su Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nurodytų visuomenei naudingų tikslų įgyvendinimu, pateikimo mokesčių administratoriui tvarkos aprašą, patvirtintą VMI prie FM viršininko įsakymu Nr. VA-137, pelno nesiekiančios organizacijos privalo pateikti Paramos gavimo ir panaudojimo metinės ataskaitos FR0478 formą 02 versija (ataskaitos konfidencialioji dalis|) patvirtintą VMI prie FM įsakymu Nr. VA-75 (daugiau paaiškinta 6.1 papunktyje), ir savo veiklos, susijusios su LPĮ 3 str. 3 dalyje nurodytų visuomenei naudingų tikslų įgyvendinimu, laisvos formos metinę ataskaitą (viešoji dalis) pagal minėto aprašo reikalavimus.

Taip pat, paramos gavėjai per kalendorinius metus iš vieno paramos teikėjo gavę didesnę negu 15 000 eurų paramą iki 2016 m. gruodžio 31 d. pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. lapkričio 5 d. įsakymą Nr. 1K-347 **„**Dėl finansų ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymo Nr. 289 „Dėl Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“, o nuo 2017 m. sausio 1 d. pagal VMI prie FM viršininko įsakymą Nr. VA-137 turi pateikti mokesčių administratoriui mėnesio ataskaitas apie gautą paramą.

Mėnesio ataskaitos apie vienam asmeniui suteiktą paramą ir (arba) labdarą bei iš vieno asmens gautą paramą, didesnę kaip 15 000 Eur, PLN203 formą ir šios formos bei jos priedų užpildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. VA-122 „Dėl Valstybinės

mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2006 m. gegužės 30 d. įsakymo Nr. VA-49 „Dėl Mėnesio ataskaitos apie vienam asmeniui suteiktą paramą ir (arba) labdarą bei iš vieno asmens gautą paramą, didesnę kaip 15 000 Eur, formos PLN203 ir jos pildymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (TAR, 2014-11-03, Nr. 15451).

6.5. Kokie ataskaitų apie suteiktą (gautą) paramą pateikimo terminai?

Vadovaujantis finansų ministro įsakymo Nr. 1K-339, galiojusio iki 2016 m. gruodžio 31 d., bei nuo 2017 m. sausio 1 d. galiojančio VMI prie FM viršininko įsakymo Nr. VA-137 nuostatomis, Paramos gavimo ir panaudojimo metinės ataskaitos FR0478 formos privalo būti pateiktos iki kitų kalendorinių metų gegužės 15 dienos.

Mėnesio ataskaitos PLN203 pradedamos teikti tą mėnesį, kurį tam pačiam paramos (labdaros) gavėjui nuo kalendorinių metų pradžios suteiktos paramos (labdaros) ar iš to paties paramos teikėjo nuo kalendorinių metų pradžios gautos paramos vertė viršija 15 000 eurų. Vėlesniais tų kalendorinių metų mėnesiais ataskaitos teikiamos tuo atveju, kai tam pačiam paramos (labdaros) gavėjui papildomai suteikiama parama (labdara) arba iš to paties paramos teikėjo papildomai gaunama parama. Tinkamai užpildyta ataskaitos PLN203 forma privalo būti pateikta iki kito mėnesio 15 dienos.

6.6. Ar pelno nesiekiančios organizacijos privalo teikti ataskaitas apie joms pagal GPMĮ 34 str. 3 dalį pervestą gyventojo 2 proc. pajamų mokesčio dalį?

Nuo 2017 m. sausio 1 d. pelno nesiekiančių organizacijų gautos piniginės lėšos, sudarančios pajamų mokesčio dalį iki 2 procentų gyventojo pajamų mokesčio, mokėtino pagal metinę pajamų mokesčio deklaraciją, sumos (o jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas metinės pajamų mokesčio deklaracijos neteikia – iki 2 procentų mokestį išskaičiuojančio asmens išskaičiuoto pajamų mokesčio sumos) laikomos parama, gauta pagal LPĮ. Todėl, paramos gavėjai, t. y. pelno nesiekiančios organizacijos, nuo 2017 m. sausio 1 d. šios gautos paramos panaudojimo duomenis turi pateikti ataskaitos FR0478 formoje, kuri teikiama iki kitų kalendorinių metų gegužės 15 d.

Pelno nesiekiančios organizacijos, per kalendorinius metus LPĮ nustatyta tvarka gavusios tik pinigines lėšas, sudarančias iki 2 procentų gyventojo pajamų mokesčio sumos, mažesnes kaip 12 MMA, galiojusių tų kalendorinių metų, kurių gautos šios lėšos, sausio 1 d., dydis, o paramos materialinėmis vertybėmis, piniginėmis lėšomis ar paslaugomis nėra gavusios/suteikusios ir (arba) nėra panaudojusios ankstesnių laikotarpių paramos likučio (deklaruoto kaip gauta, bet nepanaudota parama), tai duomenų apie šias gautas pinigines lėšas ir jų panaudojimą ataskaitos FR0478 formoje neteikia.

Jeigu pelno nesiekiančios organizacijos per kalendorinius metus LPĮ nustatyta tvarka yra gavusios ne tik pinigines lėšas, sudarančias iki 2 procentų gyventojo pajamų mokesčio sumos, bet ir gavusios/suteikusios paramą piniginėmis lėšomis, paslaugomis ar materialinėmis vertybėmis, ir (arba) panaudojusios ankstesnių laikotarpių paramos likutį (deklaruotą kaip gauta, bet nepanaudotą paramą), tai FR0478 formoje turi pateikti informaciją apie visą per kalendorinius metus gautą paramą, įskaitant ir pinigines lėšas, sudarančias iki 2 procentų gyventojo pajamų mokesčio sumos (nelyginant jos dydžio su 12 MMA) ir jos panaudojimą.

Jeigu per kalendorinius metus LPĮ nustatyta tvarka yra gautos tik piniginės lėšos, sudarančias iki 2 procentų gyventojo pajamų mokesčio sumos, didesnės kaip 12 MMA, galiojusios tų kalendorinių metų, kurių gautos šios lėšos, sausio 1 d., dydis, ataskaitos FR0478 formoje turi būti pateikta informacija apie šią gautą paramą, nurodant jos bendrą vertę nuo pirmojo euro ir jos panaudojimą.